

AHE OMOMBE'U HEBREUSVA'EA PE Carta aos Hebreus

Ojipea hebreusva'ea rera israelitas. Israeli-
tasva'ea ko Israelva'ea rakykwepoharava'ea.

Tupana'ga ra'yra'ga

¹ Ymyahũ Tupana'ga ei onhi'iga mombe'uharava'ea pe vvyakotyva'ea pe hako: “Pemombe'u ti jireaporoğita pende'yja'ğa pe,” ei Tupana'ga.

A'ero ganhi'iga mombe'uharava'ea imombe'ui ganhi'iga gwe'yjava'ea pe nhaneramonhava'ea pe hebreusva'ea pe israelitasva'ea pe hako. Manamenameuhũa rupi Tupana'ga ikwahavukara'ja'javi ojeaporoğita onhi'iga mombe'uharava'ea pe he'yjuhuva'ea pe. Hajihejiheva'ea rupi ga ikwahavukari ahe ve. “Hebreus'ğa ti ji kwahavi jireaporoğita kwahavame nehẽ,” ei ga ahe ve.

A'ero ganhi'iga mombe'uharava'ea ga kwahavukari nhaneramonhava'ea pe gareaporoğita mombe'urame ahe ve. Nahã ko ymyahũ hako.

² Ağwamo reki mbapavava'ea rupi gwa'yra'ga pe Tupana'ga ei: “Emombe'u ti jireaporoğita vvyakotyve'ğa pe,” ei ga. A'ero gara'yra'ga imombe'ui gareaporoğita nhande ve.

Gwa'yra'ga pe Tupana'ga japopavukari yvya yvaga reheve ymyahũ hako. Ga pe ga ei hako:

“Amondo pa ji nde ve. Aerẽ po ti nde herekopavi a'ero nehẽ,” ei ga gwa'yra'ga pe.

³ Gara'yra'ga hendy'jandy'ja hepiuka uva'ga rendy'java gakatua. Gaha ko Tupana'ga javijitehe. Inhi'ĩpopoaka ga. Ganhi'ĩga ġwaramo yvya ndopavi yvaga pavẽi okovo. Ga tuhẽ imombori nhanderekote'varuhua nhande hugwi. Imomborirẽ ga apygi yvagi pe nhanderuvihavuhuhete'ga pyri Tupana'ga pyri gajohukoty rũi. Pevo ġa memei ġa ndekoi nhanderuvihavuhuhetero.

Tupana'ga ra'yra'ga huvihava Tupana'gapyrive'ga hohe

⁴ Nahã koji'i Tupana'ga ra'yra'ga huvihava Tupana'gapyrive'ga hohe yvagipeve'ga hohe. Jukwaha ga huvihava Tupana'ga ero ġwaramo ga pe: “Ndehe ko jira'yra.”

A'ea erame Tupana'ga ei gwa'yra'ga mombe'gwovo ga huvihava jipyrive'ga hohe javo.

⁵ A'ereki ojipyrive'ga pe Tupana'ga nde'iangavi: “Jira'yramo nde rekoĩ.

Jihi a'e vyvakotyve'ga pe nhaporemo nde mombe'gwovo kiro:

Gaha ko jira'yra'ga.”

Ojipyrive'ga pe rũi Tupana'ga ei a'ea. Gwa'yra'ga pe jate ga ei a'ea.

Onhi'ĩga'java ga nomombe'ui ojipyrive'ga javo: “Jihi po ti garuvamo ako nehẽ.

Gaha po ti jira'yramo oko nehẽ.”

Ojipyrive'ga rũi Tupana'ga omombe'u o'erame a'ea. Gwa'yra'ga jate ga omombe'u o'erame a'ea.

⁶ Onhi'ĩga'java gwa'yrypy'ga mondorame yvya koty vyvakotyve'ga mbyteri pe Tupana'ga ei:

“Jipyrive'ġa tombohete ti jira'yrypy'ga,” ei ga.

⁷ Ojipyrive'ġa mombe'gwovo Tupana'ga ei reki:
 “Ji erame jijipyrive'ġa pe kotihĩ ġa hoi yvytua ja
 nhinhi'iġa mombe'gwovo.

Tata ja kotihĩ ġa hoi imombe'gwovo ji erame,” ei
 Tupana'ga.

⁸ Gwa'yra'ga pe Tupana'ga ei reki:

“Jiruvihavuhetea,” ei ga gwa'yra'ga pe.

“Nane'ymi po ti nde ejiheve'ġa nduvihavuhetea
 avuirama nehẽ.

Nane'ymi po ti a'itituhẽva'ea rehe nde nhi'iġi ġa pe
 ġa mongouka katu enhi'ġa rupi ekovo
 ġanduvihavuhetero nehẽ.

⁹ Pyry hete nde ve ġa ndekokaturame.

Ite'varuhu nde ve ġa ndekote'varuhurame.

Nurã jihi nderuvihavuhetero a'e nde ve:

Eko ti ġanduvihavuhetero nepavẽive'ġa
 hohe ejoryvamo,” ei Tupana'ga gwa'yra'ga
 pe.

¹⁰ “Jipojykaharetea,” ei Tupana'ga gwa'yra'ga pe.

“Jypya ndehe tuhẽ ereapo yvya yvaga reheve.

¹¹ Opa po ti yvaga yvya pavẽi nehẽ.

Ndehe po ti erepyta avuirama nehẽ.

Tapy'ynhapira nhymyanamo.

Na jitehe po ti yvya nhymyanamo yvaga pavẽi
 nehẽ.

¹² Gwekyi ahe tapy'ynhapirymyana i'arimova'ea
 imamana inoġa

opohia jugwi imbojopy'ruavo.

Na jitehe po ti nde pohiri yvya hugwi yvaga hugwi
 imbojopy'ruavo nhymyaname nehẽ.

Ndehe po ti naneymyani ekovo avuirama nehẽ.

Nderepavi po ti nde nehẽ no,” ei Tupana'ga gwa'yra'ga pe.

¹³ Tupana'ga nde'iangavi ojipyrive'ga pe: “Eapy ti ji pyri jijohukoty rũi ekovo ġwaramo ġanduvihavuhhetero. A'ero po ti ji nearõe'ỹve'ga mongoukari nenhi'iga rupi nehẽ.”

Ojipyrive'ga pe rũi ga ei a'ea. Gwa'yra'ga pe jate ga ei a'ea.

¹⁴ Tupana'gapyrive'ga ko ha'oe'ỹve'ga yvagipeve'ga oporavykyavo Tupana'ga pe. Ga nhaporemõ opokopoko yvyakotyve'ga jipi. A'ereki Tupana'ga e'i ga pe: “Peho ti ga pyri yvya koty ga pokoga – kiroki ga hugwi ji amombo ġandekote'varuhua tuhu ti ga upa ji pyri avuirama nehẽ javo,” ei Tupana'ga.

2

Xako hete ti Tupana'ga ra'yra'ga nhi'iga rehe

¹ Tupana'ga ra'yra'ga huvihava Tupana'gapyrive'ga hohe yvagipeve'ga hohe. Nurã po nhande rekohetei gara'yra'ga nhi'iga rupi hamo nhaneremienduva rupi hamo. Tirovia hete ti ganhi'iga a'ero xapohiryme ti jugwi javo.

² Ymyahũ Tupana'gapyrive'ga imombe'ui Tupana'ga nhi'iga ymyahũva'ea pe tohendu katu ti ga javo. A'ereki hupi hete ga omombe'u. Ymyahũva'ea hendukatue'ymame ganhi'iga okovo hajiheva'ea rupi, a'ero ite'varuhu ahe ve. Ahe hendupotare'ymame okove'ỹ Tupana'gapyrive'ga nhi'iga rupi, ite'varuhu ahe ve. Na tuhẽ. A'ereki Tupana'ga omondouka ahe ve aherekote'varuhua kwepykava.

3 Po ite'varuhu ymyahũva'ea pe ahe rekoe'ymame Tupana'gapyrive'ğa nhi'iğa rupi yvagipeve'ğa nhi'iğa rupi, a'ero po ti nhande ve kaitu ite'varuhu nehē nhande rekoe'ymame Tupana'ga ra'yra'ga nhi'iğa rehe nhandepojykaharete'ga nhi'iğa rehe aḡwamo. A'ereki pyry hete tuhē ga manoi nhande repyga imomboia nhanderekote'varuhua nhande hugwi nhande pokoga. Nhande imomborukare'ymame ga pe hendupotare'yma ganhi'iğa, niaka'nhymi tuhē po ti nhande hahyva'ea hugwi nehē. Omondo ti ga hahyva'ea nhande ve nehē.

Ga ypy tuhē onhimombe'u tamano ti pe ndepyga javo. Henduvirē ḡa imombe'ui nhande ve javo: "Nhandepojykaharete'ga ei: 'Tamombo javo ji ruri pe pyri. Tamombo ti yvyakotyve'ğa ndekote'varuhua ḡa hugwi ḡa pokoga. Taroho ti ji ḡa ji rupi yvagi pe hahyva'ea hugwi inoḡatuavo ḡapy'a.' A'ea tuhē nhandepojykaharete'ga ei." A'ea ḡa ei imombe'ukatuavo ikwahavuka a'itituhēva'ea nhande ve.

4 A'itituhēva'ea ko jira'yra'ga nhi'iğa javo, Tupana'ga opoko ḡa japovouka ahemonhimomby'ava'ea ḡa pe - kiroki a'ea gaha jate oapo kwaha. Nurā he'yjuhuva'ea ḡa japoparavuhui ahemonhimomby'ava'ea. Gwemimbotarimova'ea rupi Tupana'ga imondoukari gwa'uvapyryva popoakara ḡa pe ḡa pokoguka. Nurā nhande ei: Tupana'ga ḡa mbuhurukari nhande pyri imombe'uuka gwa'yra'ga nhi'iğa ḡa pe.

Jesus Cristo'ga oko yvyakotyve'ga ja ganderohoharamo

⁵ Nahanahã hekoi ġa jikogame Tupana'ga ra'ya'ga rehe javo, ore imombe'ui kiro pe me ikwatija. Ojipyrive'ġa pe rui Tupana'ga ei: “Amongo ti ji ġa penhi'ġa rupi nehē - perope ji ġa mongoi ipyahuva'ea pe.” A'ea ga nde'i ojipyrive'ġa pe yvagipeve'ġa pe.

⁶ A'ea ymyahũva'ea ikwahavukari nhande ve. A'ereki ymyahũ Tupana'ga nhi'ġa mombe'uharava'ea e'i Tupana'ga pe ikwatija hako:

“Anhimomby'a ji.

A'ereki nde ereporogwety yvyakotyve'ġa.

Ga ndehe nde erejapyaka.

Ne'aġataruhu nde ġa ndehe.

A'ereki nde neremoka'nhyimi ġa pokoga,” ei ahe Tupana'ga pe ikwatija hako.

⁷ “Jypya nde ere'e

ġa ti toko huvihavamo jijipyrive'ġa gwyre'i javo.

Jypya nde ġa mbopopoaka ġa mbokatuavo ġa mboukwahavamo a'ero toko ti ġa huvihavamo javo.

Jypya nde eremongo enhimbiapoa ġanhi'ġa rupi.

⁸ Nde ere'e: “Toko pa ti nhirembiapoa ġanhi'ġa rupi,' ere nde.”

A'ea ahe ei ikwatija javo Tupana'ga pe hako. Oko pa ġanhi'ġa rupi javo ga ei ikwatija.

Garembiapoa ndokopavi ve yvyakotyve'ġa nhi'ġa rupi kiro, xa'e nhande hepiage'yma.

⁹ Jesus'ga ki a'e te ikatu hete kiro okovo yvyakotyve'ġa nduvihavuhetero. A'ea nhande ikwahavi. Jypya Tupana'ga ei oyvyteri pe ga

mombe'gwovo toko na'ẽ ti ga huvihavamo jiji-
 pyrive'ga gwyre'i javo. Nahã Tupana'ga Jesus'ga
 rerekoypyi tomano ti ga vyvakotyve'ga ndepyga
 ga nağanani javo. A'ereki Tupana'ga omombyry
 pota ġa pe. Ga ndepyga Jesus'ga manoro ġwaramo
 Tupana'ga ga mbogweravirẽ ga mbopopoaka ga
 mbokatuheteavo ga mboukwahavamo toko ti ga
 huvihavuhetero kiro javo.

Na tuhẽ. Jesus'ga omano vyvakotyve'ga
 ndepyga imomboa ġandekote'varuhua ġa hugwi
 okovo ġandepykaramo.

¹⁰ A'ereki Tupana'ga e'i: “Aru pota ji vyvako-
 tyve'ga jijipyri. Omanomo ġa ndepyga ti Jesus'ga
 ġa pokogi ġa nderua ji pyri nehẽ. A'ero po
 ti he'yjuhuve'ga nduvi ji pyri okovo jira'yramo
 avuirama nehẽ,” ei ga.

Hahy Jesus'ga pe ga manorame ġa ndepyga.
 A'ea rupi ko pyry Tupana'ga Jesus'ga mbojipok-
 wahavi onhi'iġa rehe ga monhimomiranambava
 ga mboavujikwea toko hete ti ga vyvakotyve'ga
 nderohoharamo ga pyri. A'ereki Tupana'ga ko
 japopahara'ga imongohara'ga. Ojive ga oapo pa
 tapo'ru pa ti ji javo.

¹¹ Omanomo ġa ndepyga Jesus'ga ġa mom-
 byryvi imomboa ġandekote'varuhua ġa hugwi.
 Omo'emo'ẽ ga ġa toko ti ġa Tupana'ga ra'yramo
 javo. A'ero Tupana'ga rekoi ġanduvetero. Ga ko
 Jesus'ga ruva'ga no. Nurã Jesus'ga poyjahetero
 ġahã ko nhiirũhetea javo.

¹² Tupana'ga pe ga ei:

“Kiro po ti ji nde kwahavukari nhiirũ'ġa pe nehẽ.
 Ga nhimono'ono'oġame nenhi'iġa renduva

po ti ji nde mbohetei ġapyteri pe nhin-himby'yita,” ei Jesus'ga.

13 Onhi'iġa'javame Jesus'ga ei:

“Ji tuhē ajiko Tupana'ga rehe.”

Onhi'iġa'javame Jesus'ga ei:

“Ji rendu ti! Agwa ji rekoi Tupana'ga ra'yra'ġa pavēi.

Tupana'ga ġa mbuhuruka ji pyri

epoko katu ti ġa javo ji ve,” ei Jesus'ga.

A'ea nhaporemo myyahūva'ea okwatija Jesus'ga nhi'iġa mombe'gwovo myyahū.

14 Tupana'ga ra'yra'ġa ko vvyakotyve'ġa tuhē gwa'oro gwekoro. A'ereki ġa o'a oy'ġa hugwi. Nurā na jitehe ko Jesus'ga hoi nhande rupi. Nahā ga rekoi vvyakotyva'ero tamombi ti ji Diabo'ga popoakara nhimanorame javo. “Vvyakotyve'ġa arōe'ŷve'ga Diabo'ga omongyhyji vvyakotyve'ġa ġamanoa hugwi,” ei Jesus'ga.

15 “Gapopoakara mombigame ti ji ġa pokogi ġa mbopiro'yavo ġakyhyjia hugwi nehē,” ei Jesus'ga. “A'ereki ġa omanoe'ymame ojapyaka omanoa rehe okyhyjiavo jugwi,” ei Jesus'ga.

16 Jesus'ga nde'i: “Ajo ji Tupana'gapyrive'ġa pokoga yvagipeve'ġa pokoga nhimanomo ġa nde-pyga.” A'ea rūi ga ei. A'ea jukwaha. Ymyahūva'ea e'i ikwatija myyahū: “Abraãova'ea rakykwepohara'ġa pyri vvyakotyve'ġa pyri po ti ga uhu ġa pokoga nehē,” ei ahe.

17 Nurā Jesus'ga ei: “Kiro po ti ji tako nhiirū'ġa javijitehe.”

A'ea ga ei ua vvyakoty ovahema o'a oyhēa hugwi gwa'oro okovo oirū'ġa ja Abraãova'ea rakykwepohara'ġa ja. Oko ga ġa javijitehe tuhē tako ti

ji ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuro Tupana'ga pe javo. Hahy gairũ'ġa pe. Ga okoveveuhu. Nahanaġa ġa pe. Na jitehe Jesus'ga pe no. A'ero ga ikwahahetei ġandekoa. Nurā ga ġa porogwetygi. Nurā ga ei Tupana'ga pe: “Tamombo ti ji nhandereheve'ġa ndekote'varuhua ġa hugwi nhiirũ'ġa ndekote'varuhua ġa hugwi,” ei ga Tupana'ga pe.

Nahā ga ġa pokogi a'ero okovo ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuro Tupana'ga pe omanomo imombo ġandekote'varuhua ġa hugwi. Nahā ga ġa ndepygi inoġatuavo ġapy'a. Nahā Jesus'ga reko-hetei Tupana'ga nhi'iġa rupi.

¹⁸ Ite'varuhu Jesus'ga pe ojipe'ġa ga mongote'varuhupotarame novīa. Hahy! Nurā ġa ojipe'ġa mongote'varuhupotarame, ga ikwahavi ġa pokoga tombopogweyme ti ġa ġa javo.

3

Jesus'ga huvihava Moisésva'ea hohe

¹ Pe me nhiirũa pe Tupana'ga remimo'ēhara pe ji ei: Pejapyaka ti Cristo Jesus'ga rehe, a'e ji. Nhiirũa, a'e ji pe me. A'ereki nhande ve Tupana'ga e'i nhande mo'emo'eamo: “Pejiko ti Cristo Jesus'ga rehe pejikovo avuirama ji pyri,” ei ga. A'ero ji pavēi pe pejiko ga rehe xako ti ga pyri avuirama.

Pejapyaka ti Cristo Jesus'ga rehe ga kwahaheteavo. Gaha ko Tupana'ga moirũhara'ga. A'ereki Tupana'ga ga mbuhuruka nhande pyri, ji kwahavuka ti ġa pe javo. Gaha ko ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ga Tupana'ga pe. A'ereki ga nhande repy omanomo tomombo ti Tupana'ga ġandekote'varuhua ġa hugwi javo. Jesus'ga

rehe nhande xajiko hete imomboruka ga pe nhanderekote'varuhua nhande hugwi. Aerẽ po ti ga nhande rerohoi nhande mombytavo Tupana'ga pyri avuirama nehẽ. Pevo ga ruvi jipi. A'ea nhaporemo nhande xa'e herovia.

² Nahanahã ti ji moirũ javo Tupana'ga Jesus'ga mbuhuri avo yvya koty. A'ero ga Tupana'ga nhi'ĩpo'rupavi. Na jitehe ymyahũ Moisésva'ea Tupana'ga nhi'ĩpo'rupavi Tupana'gareheva'ea repi-akatupava.

³ Jesus'ga reki huvihava nhaneramonhava'ea hohe Moisésva'ea hohe. A'ereki Jesus'ga omongo yvyakotyve'ğa Tupana'ga nhi'iğa rupi peko ti Tupana'gareheva'ero javo.

Nhande japorame onga ojipe'ğa ei nhande mboheteavo: “Okwaha hete ğa japovo,” ei ğa. Nde'i ğa: “Onga ojiapo.” A'ea rũi ğa ei. Koji'i ğa ombohete onga apohara'ga. A'ereki ga oapo onga imohina. Gwyre'i ğa ombohete onga a'ero.

Na jitehe Jesus'ga huvihava Moisésva'ea hohe. Nurã koji'i po nhande ga mbohetei a'ero hamo. A'ereki Jesus'ga omongo yvyakotyve'ğa Tupana'ga nhi'iğa rupi peko ti Tupana'gareheva'ero javo. Moisésva'ea ki a'e te oko Tupana'gareheva'ero jate reki.

⁴ Na tuhẽ. Japopyra ko onga nhaporemo. Emo Tupana'ga tuhẽ omongo pa japoparavuhuavo.

⁵ Tupana'gareheva'ero oporavykyavo Moisésva'ea Tupana'ga nhi'ĩpo'rupavi. Ahe gwepia katu pa Tupana'gareheva'ea imombe'gwovo Tupana'ga nhi'iğa ahe ve ikwahavuka Tupana'ga nhi'iğa aerẽva'ea.

6 Cristo'ga ki a'e te Tupana'ga ra'yramo Tupana'ga nhi'ĩpo'rupavi Tupana'gareheve'ga nderekokatuavo ga mongomongovo onhi'iga rupi okovo ganduvihavuhuhetero. Po nane'ymi nhande ndiajikopigi Tupana'ga rehe avuirama gaha nhande mbojiko ojihe javo, a'ero nane'ymi nhande rekoi gareheva'ero. Po nane'ymi nhande nimbohetepigi ga avuirama gaha po ti omombyry nhande ve nehẽ javo, a'ero nane'ymi nhande rekoi gareheva'ero.

Peko hete ti Tupana'ga nhi'iga rehe

7-8 Tupana'gareheva'ero pejikovo gwaramo pehendu katu ti ganhi'iga - kiroki a'ea gara'uva omombe'u Tupana'ga rembikwatijarukara. Tupana'ga ra'uvapyryva e'i:

“Po agwamo pe Tupana'ga nhi'iga renduvi,
a'ero ti peko hete ganhi'iga rehe hendukatavo.

Tapekoi ti penhamonhava'ea ja

- kiroki ahe nohendukatupotari Tupana'ga nhi'iga jipi opohipota ga hugwi,” e'i Tupana'ga ra'uva.

“A'ea rupi ongae'yi me penamonhava'ea rekote'varuhui mara'ngu po ti Tupana'ga onhi'iga rendukatue'yma raykavo nehẽ javo.

9 Tupana'ga ei pe me: ‘Pevo penamonhava'ea rekote'varuhui tihepia ti Tupana'ga rekoa nhande rehe javo.

Quarenta anos mondorame ahe hepiagi nhirembiapo ahe monhimomby'ava'ea ji ahe rerekokaturame quarenta anos rupi.

A'ea repiagame vehevi ahe rekote'varuhui,' ei Tupana'ga," e'i.

¹⁰ “Nurã ji ei: Nane'ymi jipy'a atyvi ġa ndekoi opohipota ji hugwi.

Ga ndokwahapotari nhiremimbotarimova'ea okoe'yma nhinhi'iġa rupi.

Nurã ji nhimonha'ngahetei ġa ndehe.

¹¹ Nurã ji ehetei nhinhimonha'ngavo:

Nanoġatuaġwami ti ji ġapy'a

ġa nderure'yma jijipyri nehē,' ei Tupana'ga.”

A'ea Tupana'ga ra'uvapyryva i'ei imombe'gwovo.

¹² Nhiirũ, pe me ji ei pe napenani: Pekwaha ti pejipy'a. Po pendeaporoġita ite'va pe mbojikopipota Tupana'ga rehe, a'ero ti pejirokwa pejeaporoġitakaturu xapohiryme ti Tupana'ga hugwi avuiramave'ga hugwi javo.

¹³ Nane'ymi ti pe'ji pejohupe: “Xako katu ti jipi. Xapohi ti nhanderekote'varuhua hugwi. Xajikopigyme ti Tupana'ga rehe.”

A'ea ti pe'ji pejohupe jipi nahã pejopokoga. A'ereki Tupana'ga e'i pe me aġwamo pehendu katu ti nhinhi'iġa javo. Pe napenani pejapyaka ti pejikokatua rehe a'ero pejipohia pejikote'varuhua hugwi Tupana'ga nhi'iġa renduva xanhimoandyandyjukaryme ti ite'varuhua pe javo. A'ereki pe ndekote'varuhurame pendekote'varuhua nohendukatupotarukari Tupana'ga nhi'iġa pe me. A'ero pe ndapekoa'javi Tupana'ga rehe.

¹⁴ Xajiko hete ypy nhande Tupana'ga rehe ikwehe. Xajikopigyme ti ga rehe nhanema-noe'ymame. Po ti nane'ymi nhande jikohetei

avuirama ga rehe, a'ero po ti ga nhande mbo-
jikoty'arukari Cristo'ga pavēi nehē.

¹⁵ Nane'yimi ti pejiko hete Tupana'ga rehe.
A'ereki aḡwamo garembikwatijarukara e'i:

“Po aḡwamo pe Tupana'ga nhi'iḡa renduvi,
a'ero ti peko hete Tupana'ga nhi'iḡa rehe hen-
dukatuavo.

Tapekoi ti penhamonhava'ea ja

– kiroki ahe nohendukatupotari Tupana'ga
nhi'iḡa jipi opohipota ga hugwi,” e'i Tu-
pana'ga rembikwatijarukara.

¹⁶ Ymyahū penamonhava'ea ḡwendu
Tupana'ga nhi'iḡa novīa hako. A'ereki ahe
nohendukatupotari ganhi'iḡa opohipota ga hugwi
– kiroki ahe uhu Egitopeva'ea gwyra hugwi.
Ymyahū Moisésva'ea gweru ahe pea hugwi.
Ndahe'yiva'ea ḡwendu katu Tupana'ga nhi'iḡa.
Ahe jate ḡwendu katu.

¹⁷ Onhi'iḡa rendukatue'ỹva'ea rehe Tupana'ga
onhimonha'nga quarenta anos mondorame. On-
gae'ỹi me ahe manoi a'ero okote'varuhuavo. Pevo
ahera'oa pytai a'ero.

¹⁸ Ahe jikopotare'yima ḡwaramo ga rehe, ga ei:
“A'e hete ji: Nanoḡatuaḡwami ti ji ḡapy'a
ḡa nderure'yima jijipyri nehē,” ei Tupana'ga
hako.

¹⁹ Nurā nhande ikwahavi javo: Ahe jikoge'yima
ḡwaramo ga rehe, Tupana'ga nonoḡatui ahepy'a
ahe rerure'yima ojipyri, xa'e nhande.

4

Tupana'ga onoḡatu pota ojiheve'ga py'a

¹ Aḡwamo Tupana'ga onoḡatu pota nhandepya. A'ero ga ei: “Pejikoheterame ji rehe tanoḡatu ti pepya,” ei ga.

Xajirokwa ti nhandepya noḡatua rehe. Po na rūi, ga nonoḡatui. Pejiko hete ti ga rehe a'ero tonoḡatu tuhē ti ga pepya.

² A'ereki nhande ve ḡa omombe'u pyryva'ea Tupana'ga nhi'iḡa Tupana'ga pe poko pota javo. Na jitehe ymyahūva'ea pe no. Ymyahū ahe omombe'u pyryva'ea Tupana'ga nhi'iḡa Tupana'ga pe poko pota javo. Ahe henduvame Tupana'ga nhi'iḡa ndikwahyi reki ahe rehe. A'ereki henduvame ahe ndojikogi Tupana'ga rehe. Nurā Tupana'ga nonoḡatui ahepya.

³ Ahe ve Tupana'ga ei:
 “A'e hete ji nhinhimonha'ngavo:
 Nanoḡatuaḡwami ti ji ḡapy'a
 ḡa nderure'yma jijipyri nehē,” ei ga.

Yvya apopavypyagwera jate ga japopigirē, u katu gapy'a. Ga opota ḡajikoga ojihe tu katu ti ḡapy'a na jitehe nehē javo. Ojiko po ymyahūva'ea ga rehe opy'a noḡatuuka ga pe ramo a'ero. Nhande ki a'e te xajiko ga rehe. A'ero nhandepya Tupana'ga inoḡatui.

⁴ Ymyahū Tupana'ga ei ikwatijaruka sétimo dia mombe'gwovo. Garembikwatijarukara e'i:

“Seis dias rupi Tupana'ga japopavi.

Ko'emame ga japopigi.

A'ero gapy'a rukatui,” e'i ikwatijarukara.

⁵ Okwatijara'ja ahe. Aherembikwatijara i'ei Tupana'ga nhi'iḡa mombe'gwovo:

“ ‘Nanoḡatuaḡwami ti ji ḡapy'a

ga nderure'yima jijipyri nehê, ei Tupana'ga,”
e'i ikwatijara.

⁶ Nurã nhande ikwahavi javo: Ojipe'ga py'a ti Tupana'ga tonogatu a'ero, xa'e nhande. A'ereki Tupana'ga imombe'uukarypyrame pyryva'ea ymyahũva'ea pe ahepy'a noġatupota, ahe ndojikogi reki ga rehe. Nurã Tupana'ga nonogatui ahepy'a.

⁷ Aerẽ Tupana'ga imbokwara'ara'arame inoġatupota vvyakotyve'ga py'a ga ea'javi. Okwatijaruka ga Daviva'ea pe. Daviva'ea omombe'u a'ea jitehe a'ero ikwatija. A'ea ji amombe'u pe me ko. Aherembikwatijara e'i:

“Po aġwamo pe Tupana'ga nhi'iġa renduvi,
a'ero ti peko hete Tupana'ga nhi'iġa rehe hendukatuavo,” e'i Daviva'ea rembikwatijara.

⁸ Ymyahũ Moisésva'ea py'rovo Josuéva'ea oko israelitasva'ea repiakatuharamo. Po ymya Josuéva'ea onoġatuuka israelitasva'ea py'a, a'ero po aerẽ Tupana'ga nde'ia'javi ahe ve hamo aġwamo ji inoġatupotari pepy'a javo hamo. Emo Josuéva'ea nonoġatuukari ahepy'a. Nurã Tupana'ga ea'javi vvyakotyve'ga py'a noġatupota.

⁹ A'ero aġwamo vehevi Tupana'ga inoġatupotari ojiheve'ga py'a.

¹⁰ Ymyahũ Tupana'ga oapo pi. A'ero gapy'a rukatui. Na jitehe ga – kiroki ga opy'a noġatuuka Tupana'ga pe – gaha oapo pi Tupana'ga ja.

¹¹ A'ea kwahava xajirokwa hete ti inoġatuuka Tupana'ga pe nhandepy'a nanani xakoyme ti ymyahũva'ea ja javo – kiroki ahe ndojikogi ga rehe. A'ero po ti Tupana'ga nde'i nhande ve nehẽ

nanoġatuaġwami ti ji pepy'a jave'yma nhande ve. Xajiko hete ti ga rehe hendukatuavo ganhi'iġa.

Tupana'ga nhi'iġa ahe mongo Tupana'ga pyri avuirama

¹² Tupana'ga nhi'iġa nhande mongo Tupana'ga pyri avuirama. Ipopoaka ganhi'iġa. Ganhi'iġa ko haimbejovaiva'ea ja itakyhea'javuhuva'ea ja. Po nhande timongi haimbejovaiva'ea mbiara vyvtera pype, a'ero nhande tihepia pa ipype ijoapyhava vehevi ikaġyvynha vehevi no. Koji'i Tupana'ga onhi'iġa imongihetei nhande pype nhande henduvame ganhi'iġa. A'ero ga hepiukari nhande ve nhandereaporogita nhaneremimbotarimova'ea reheve. Nurã nhande jikwahahetei. A'ero nhande ei: Gwia rehe tuhẽ nhande rekohetei reki! Na tuhẽ nhande reaporogitaro reki! Nahã nhande rekote'varuhui reki! Nahã nhande rekokatui reki! A'ea xa'e nhande hendukaturame Tupana'ga nhi'iġa.

¹³ Tupana'ga pe jukwaha hete pa garembiapo. Ahã onhimiva'ea ga pe. Ga gwepia pa. A'ero po ti nhande nimimi nhanderekote'varuhua ga hugwi nehẽ. Garovai pyteri pe po ti nhande ami nehẽ. Ga pe po ti nhande imohembavi nhanderekote'varuhua nehẽ. A'ereki ga nhanderuvihavuhuhete'ga nhande kwaha pa nhande nhaporemo.

Jesus'ga oko ikwava'ẽhara'ġa nduvi-havuhuhetero

¹⁴ Jesus'ga oko huvihavuhuhetero. Ga ko ikwava'ẽhara'ġa nduvihavuhuhetero Tupana'ga pe nhande repyga no. Nhanderekote'varuhuro ġwaramo ga nhande repygi omanomo tamombo

ti ji ġandekote'varuhua ġa hugwi javo. Aerē ga hoi ogwovo yvaga rupi okwava ovahema Tupana'ga pyri. Ga ko Tupana'ga ra'yra'ga. Nurā ti xavy'a hete ga rehe nhandejikoheteavo ga mombe'gwovo xajiko hete nhande ga rehe javo.

¹⁵ A'ereki Jesus'ga ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ga nhande porogwety. A'ereki ga okwaha hete nhandepopoakare'yma. A'ereki ga oko nhande ja uvame yvya koty nhande pyri. Niandepopoakari nhande hahyrame nhande ve. Ite'varuhu nhande ve ojipe'ġa nhande mongo te'varuhu pota. Hahy! Na jitehe hahy paravuhu ga pe. Nurā ga ikwahahetei. Ga ndokote'varuhuangavi reki hahypavame ga pe.

¹⁶ Nurā xanhi'ī hete ti Tupana'ga pe nhanderuvihavuhuhete'ga pe ikwahava gapyryva nhande ve. Xanhi'ī hete ti ga pe tomombo ti ga nhanderekote'varuhua henonha'jave'yma avuirama ikwahava'jave'yma. Xanhi'ī ti ga pe nhandepopoakare'ymame tomombyry ti ga nhande ve nhande pokoga javo.

5

¹ Ymyahū Tupana'ga ġa mo'emo'ēi vvyakotyve'ġa pyteripeve'ġa hako. A'ea rupi ga ei hako: “Toko ti ġa ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuro ji ve vvyakotyve'ġa pokoga tomombo ti Tupana'ga ġandekote'varuhua javo. Ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuro ti ġa togweru ġanemimbuhuteheva'ea ji ve ikwava'eġa. Togweru ti ġa mbatepyryva no - kiroki a'ea vvyakotyve'ġa ombuhu tehe ji ve jukapyra. A'ea ti ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ġa tokwava'ē

ji ve. A'ero po ti ji imombori yvyakotyve'ğa ndekote'varuhua ğa hugwi nehẽ ğa mombyryva," ei Tupana'ga.

² Ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhu'ğa ko yvyakotyve'ğa. Yvyakotyva'ero ġwaramo ğa ndipopoakari okote'varuhuaavo yvyakotyve'ğa ja. Nurã ğa ikwahahetei yvyakotyve'ğa ndekoa ğa oko te'varuhu nhande ja javo. A'ero ğa yvyakotyve'ğa porogwetygi yvyakotyve'ğa ndekote'varuhurame okoe'yma Tupana'ga nhi'ğa rupi ikwahave'yma ġwaramo. Nonhimonha'ngai ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhu'ğa ğa nderekokatu-avo a'ero.

³ Ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhu'ğa okote'varuhu. Nurã Tupana'ga ero ġwaramo ğa jipygi na'ẽ ikwava'eğa mbatepyryva jukapyra Tupana'ga pe tomombo ti Tupana'ga nhanderekote'varuhua nhande hugwi javo. Aerẽ ğa jara'ğa ndepyygi ikwava'eğa mbatepyryva jukapyra Tupana'ga pe tomombo ti ga ġandekote'varuhua javo.

⁴ Nde'i yvyakotyve'ğa: "Kiro ti ji tako ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhuro Tupana'ga pe." A'ea rũi ğa ei. Nonhimbohetei ğa nanongara rehe. A'ereki Tupana'ga jate e'i: "Kiro ji pe mo'emo'ei peko ti ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhuro ji ve javo." Na tuhẽ. Gaha jate e'i Arãova'ea pe ymyahũ hako eko ti ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhuro ji ve javo. Na jitehe onhimbohete'e'yma ojipe'ğa ndekoi ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhuro Tupana'ga pe ga erame jate ğa pe.

⁵ Na jitehe Cristo'ga nonhimbohetei no. Nde'i ga: "Kiro ti ji tako ikwava'ẽhara'ğa

nduvihavuhuro.” A'ea rūi Cristo'ga ei. Tupana'ga ki a'e te ga mbohetei toko ti ga ikwava'ēhara'ga nduvihavuhuro ji ve javo. Ga pe Tupana'ga ei: “Jira'yramo nde rekoi.

Jihi a'e vyakotyve'ga pe nhaporemo nde mombe'gwovo kiro:

Gaha ko jira'yra'ga,” ei Tupana'ga.

⁶ Onhi'iga'javame Tupana'ga ei Cristo'ga pe:

“ ‘Ymyahũ Melquisedeque'ga ko ikwava'ēhara'ga ji ve.

Na jitehe ndehe kiro ereko avuirama ikwava'ēharamo ji ve Melquisedeque'ga ja,' ei Tupana'ga Cristo'ga pe,” e'i Tupana'ga rembikwatijarukara.

⁷ Uvame yvya koty Cristo'ga onhi'i Tupana'ga pe jipi ji poko javo. A'ereki Tupana'ga ipopoaka. Nurã Cristo'ga ei ga pe: “Ipotarame po ti nde nanhimomanoukari nehẽ.” Hahyahi Cristo'ga nhi'iga ga pe ga jehe'orame ji poko javo. A'ero Tupana'ga ga rendukatui. A'ereki Cristo'ga e'i: “Nhinhi'iga rupi rūi ti eko. Po nde erepota nhimanoa tamano ti ji a'ero,” ei ga Tupana'ga pe.

⁸ Tupana'ga ra'yramo ga vehevi onhimbo'e onhimongovo Tupana'ga nhi'iga rupi hahyrame ojive.

⁹ Nahã hahyrame ga pe hahya ga mbojipokwahavi Tupana'ga nhi'iga rehe ga monhimomiranambava. Nurã ga rekoi vyakotyve'ga nderohoharamo yvagi pe. Kiroki ga oko ganhi'iga rupi - ga hugwi nhaporemo ga omombo gandekote'varuhua ga mombyryva. Aerẽ po ti ga ga nderohoi yvagi pe ga mombytavo avuirama Tupana'ga pyri nehẽ.

10 A'ereki Tupana'ga e'i Jesus'ga pe:
 “Ymyahũ Melquisedeque'ga ko ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhu'ga ji ve.

Na jitehe ndehe kiro ereko ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhuro ji ve Melquisedeque'ga ja,” ei Tupana'ga.

Tapejikopigi ti Cristo'ga rehe

11 Melquisedeque'ga rehe ti xanhomoğitağita hete novĩa. A'ereki manameuhũ pe pekwaha! Nurã manameuhũ po ti ji ikwahavukari pe me nehẽ? Napenhimbo'ea'javi pe!

12 Pejapyaka ti pejihe! Ymyahũ pe jikogi Cristo'ga rehe. Nurã po kiro pe ojipe'ğa mbo'ei Tupana'ga nhi'ığa rehe ikwahaheteavo hamo. A'ea ji ei novĩa. Ağwamo vehevi ti ojipe'ğa toko pembo'eharamo pe mbo'ea'java ahembo'eypya rehe nonhimimiva'ea rehe imombe'urame Tupana'ga nhi'ığa pe me.

Pe ndapekwahavi Cristo'ga mombe'ua onhimiva'ea. Xunhiete'i jate pe pekwaha ahembo'eypya jate. Ipita'ngive'ğa - kiroki ğa oka'mbu jate - ğa ndo'upavi. Ga javijitehe pe ndekoi a.

13 A'ea ji ei pe me. Kiroki ga oka'mbu jate - gaha ko ipita'ngive'ga ikwahave'yma. Na jitehe pe peko ipita'ngive'ğa javuhu. A'ereki xunhi pe pekwaha Tupana'ga nhi'ığa pyryva'ea. Ipita'ngive'ğa javuhu pe ei pejohupe: “Marã aherekote'varuhua? A'ereki nhande ndikwahavi. Marã ahe rekokatui? A'ereki nhande ndikwahavi.” A'ea pe ei ikwahave'yma pekopave'yma Tupana'ga nhi'ığa rupi.

¹⁴ Kiroki ga o'u pa – gaha ko jyvuaruhuh. Ga javijitehe ga ikwahavi no – kiroki ga Tupana'ga nhi'ipo'ru pa okokatuavo opohia okote'varuhua hugwi. Gaha ojipokwaha Tupana'ga nhi'imbava rehe ikwahapaheteavo. A'ero ga ei: “Nahã aherekote'varuhua. Nahã ahe rekokatui,” ei ga ikwahava. Koji'i ga ikwahavi no. Nonhimimi Tupana'ga nhi'iga ga pe. Pehe ki a'e te ndapekwahavi ve oka'mbuve'ga javuhu.

6

¹ Xanhomogitaa'jaa'javyme ti ahembo'eypya rehe Cristo'ga mombe'urame. Kiro koji'i xanhimbo'e onhimiva'ea rehe Cristo'ga mombe'upava rehe ikwahaheteavo nhanen-himbojipokwahapava hehe. A'ea rehe ji pe mbo'epotari kiro. A'ereki nhande xanhimbo'e jipe ahembo'eypya rehe.

A'ea rupi nhande ei ahembo'eypya mombe'gwovo: Xapohi ti nhanderekote'varuhua hugwi herojijyita nhandereaporogita. Xajiko ti Tupana'ga rehe ga reroviaheteavo, xa'e jipe nhande ikwehe.

² Ymya nhande ei: Nahanahã batismos. Tupana'ga ti tomomyry pe me kiro javo, nahanahã po nhande xapoko Jesus'gareheve'ga akağa rehe hamo javo ğa pe. Ymya nhande ei: Nahanahã po ti Tupana'ga omanove'ga mbogwerava'javi nehẽ. Nahanahã po ti Tupana'ga ei ğa pe nehẽ, xa'e jipe nhande ikwehe. Jara'ğa pe po ti ga ei nehẽ: “Pejo ti pejijupa avuirama ji pyri,” e po ti Tupana'ga nehẽ. Jara'ğa pe po ti ga ei nehẽ: “Peho

ti ji hugwi pejjupa avuirama hahyva'ea ruvi-hava pype,” e po ti Tupana'ga nehẽ, xa'e jipe nhande ikwehe. A'ea pe nhaporemo nhande ei ahembo'eypya mombe'gwovo ikwehe.

³ Kiro koji'iva'ea rehe xanhimbo'e onhimiva'ea rehe Cristo'ga mombe'upava rehe ikwahaheteavo, a'e ji pe me. Xanhimbo'e ti hehe Tupana'ga ipotarame.

⁴ Marã po jara'ga pe? Tupana'ga nhi'iga ga henduna'ei. Aerẽ po ga nohendukatua'javi. Ga henduvypyrame Tupana'ga ikwahavukari opyryva ga pe nahanahã ji ipotari javo. Ga pe ga ikwahavukari Cristo'ga rupi po ti yvyakotyve'ga nduri ji pyri nehẽ javo. Nurã ga jikogi Cristo'ga rehe imomboruka ga pe okote'varuhua ojihugwi a'ero. “Tupana'ga Cristo'ga mbuhuruka nhande pyri yvaga hugwi,” ei ga. A'ero Tupana'ga ra'uvapyryva uhu ga pyri ga pokoga.

⁵ A'ero ga ei: “Pyry hete Tupana'ga nhi'iga nhande ve. A'ereki ga nhande mbojiko ojihe,” e na'ẽ ga. “Xanhimomby'a nhande gapopoakara rehe. Aerẽ po ti koji'i nhanemonhimomby'ava'ea nehẽ no,” e na'ẽ ga.

⁶ Nahã ga ndekona'ei henduva Tupana'ga nhi'iga. Aerẽ po ga ei: “Ndorokoa'javi ore Tupana'ga nhi'iga rehe,” e po ga okote'varuhuavo.

Marã po ga pe? Tupana'ga ndogwerojjija'javi tuhẽ gandeaporogita a'ero. Ga ndopohipotari okote'varuhua hugwi imomborukare'yma Tupana'ga pe avuirama. Ndokoa'javi ga Tupana'ga nhi'iga rupi. Nurã ga ndekoi Tupana'ga ra'yra'ga jukahara'ga ja. Ombotegwete ga Jesus'ga ojipe'ga ndovaki.

⁷ Omoakỹakyma'ja amana yja ko pe. Pyryva'ea henhui jugwi gworygworyvamo kohoa jara'ga remityma. A'ero ga i'ui ġwemityma gworygworyvamo. A'ea pe yjakatua pe Tupana'ga imombyryvi.

Yjakatua – kiroki a'ea hugwi henhui pyryva'ea – a'ea ja ko ġa – kiroki ġa ojiko hete Tupana'ga rehe okopige'yma ganhi'ġa rupi okopyryvamo ga pe. Ga pe ga imombyryvi.

⁸ Omoakỹakyma'ja amana ojipea yja ko pe no. Ndapyryviva'ea ki a'e te henhui jugwi hatĩava'ea hajiheva'ea pavēi. A'ea kohoa jara'ga ndo'ui. Nurã ga ei: “Ite'varuhu yja!” Nambegwei ti ga ei tokai ti nehē javo. A'ero ti ga imbokai nehē.

Yjate'varuhua – kiroki a'ea hugwi henhui ndapyryviva'ea – a'ea ja ko ġa – kiroki ġa nohendukatui Tupana'ga nhi'ġa okoe'yma hupi okopyryve'yma ga pe. Nambegwei po ti ga imondoi hahyva'ea ġa pe nehē.

⁹ Tupana'ga nhi'ġa rendukatue'ỹve'ġa pe ji anhi'ĩ popoaka. Pehe ki a'e te ndapekoi ġa ja. Peko pyry pe Tupana'ga pe. A'ea ore ei pe me oreremiarõva'ea pe. A'ereki ore opokwaha. Peko hete pe Tupana'ga nhi'ġa rupi imomboruka pejikote'varuhua ga pe. A'ero po ti Tupana'ga pe nderohoi yvagi pe pe mombytavovo avuirama ojipyri nehē pe imomborukaro ġwaramo.

¹⁰ A'ereki Tupana'ga ahe rereko katu jipi ahe poravykykaturame ga pe. Nurã po ti ga nomoka'nhyimi peporavykyagwera nehē. Peporavyky katu pe Tupana'ga remimo'ēhara'ġa pokoga ikwehe Tupana'ga arõhetero ġwaramo.

Aḡwamo vehevi pe ḡa pokogi. Peporavykypava Tupana'ga hepiagi okopyryvamo pe me.

¹¹ Na jitehe pe nhimarane'ymame nane'ymi ti pejirokwa pejikoheteavo Tupana'ga rehe avuirama pejikokatuavo ojipe'ḡa pe Cristo remimombyryva mbuhua pejive. Oropota hete ore pejirokwa pe napenani.

¹² A'ero po ti pe ndapevevugwei nehē. Pejiko ti Tupana'ga rehe ojipe'ḡa ja Tupana'gareheve'ḡa ja. Penhimomirana ti onhimomiranave'ḡa ja pejikopige'yma. Ojiko ḡa onhimomiranama tihepia ti Tupana'ga remimombyryva nhande ve nehē javo – kiroki a'ea pe ga ei ḡa pe. Tupana'ga nopiriani onhi'iḡa. A'ero ga ḡa mbohoryvi opyryvamo ḡa pe. Na jitehe po ti Tupana'ga pe mbohoryvi opyryvamo pe me nehē pe ndekorame ḡa ja aerē po ti Tupana'ga imombyryvi nhande ve nehē javo no.

Tupana'ga nopiriani onhi'iḡa

¹³ Yvyakotyve'ḡa ḡwenoj ojihoheve'ga Tupana'ga ojohupe a'itiva'ea ji ei nhinhi'iḡa javo. A'ereki Tupana'ga omombe'u a'itituhēva'ea jate. Nurā togwerovia ti ojipe'ḡa nhinhi'iḡa javo, ḡa ei: “Tupana'ga okwaha nhinhi'igatua.” A'ea ḡa e'i Tupana'ga renoina.

Tupana'ga jate ni'mbei okovo huvihavamo ojipe'ḡa hohe pa. Nurā Tupana'ga ehetei ojera javo o'erame Abraãova'ea pe togwerovia hete ti Abraão'ga nhinhi'iḡa javo. Imombe'gwovo pyryva'ea ga ei ahe ve a'ero:

¹⁴ “Jihi Tupana ti amombyry hete tuhē nde ve nehē,” ei ga ahe ve. “Amondo ti ji ndera'yra nde ve nehē. Aerē po ti nderakykwepohara'ḡa

nde'yjuhuro a'ero nehẽ. A'iti a! a'e ji.” Ymyahũ Tupana'ga ei a'ea Abraãova'ea pe onhinoina.

¹⁵ Onhimomiranamame Abraãova'ea imbokwara'ara'ari ojikoga Tupana'ga rehe omomyry po ti ga ji ve nehẽ javo. Tupana'ga nopiriani onhi'iğa Abraãova'ea pe. A'ero ga imomyryhetei ahe ve.

¹⁶ Yvyakotyve'ğa ġwenoi ojichoheve'ga ojogwayvarama. Ojohupe ġa ei onhombojikoga ojogwehe: “A'itituhẽva'ea pe ore ei. Tupana'ga okwaha orenhi'iğatua pe me.” A'ea ġa ei ojohupe Tupana'ga renoina heroviaruka ojohupe herojiyye'yma onhi'iğa. A'ero ġa ndojogwayvara'javi.

¹⁷ Ymyahũ Tupana'ga ikwahavukapotari onhi'iğa rerojiyye'yma ġa pe – kiroki ġa pe ga e'i: “Jihi Tupana po ti opogweruruka yvagi pe pe mongovo avuirama ji pyri imomyryva pe me nehẽ pe jikoga ġwaramo ji rehe,” ei ga. Nurã onhinoina ga ei a'ea ġa pe jukwaha hete ti ġa pe nhinhi'iğa rerojiyye'yma javo.

¹⁸ Tupana'ga ei a'ea onhinoina tohoryory hete ti ġa ikwahavame javo. E'i ga: “Aerẽ po ti ġa ei nehẽ: ‘Tupana'ga ndogwerojiyyi onhi'iğa. Ga ndogwerojiyyi onhi'iğa onhinoiname no,’ e po ti ġa gworygworyvamo nehẽ,” ei Tupana'ga.

Na tuhẽ. Tegwete ga'mbea ga nhi'iğame. A'ero a'ea kwahavame nhande roryryheteramo nhandejirokwa ga rerovia aerẽ po ti ga nhande rerohoukari ojipyri nehẽ javo, xa'e nhande. A'ereki nhande xajiko hete ga rehe nhandepohia nhanderekote'varuhua hugwi.

¹⁹ Ipohyiva'ea âncora nombojiyyjukari yharuhua ahe imomborame yharuhua hugwi ihamuhũa

pyvõ. Na jitehe nhandereaporoğita ndojiroji-
jya'javi. A'ereki nhande tirovia tuhẽ Tupana'ga
aerẽ Jesus'ga pe po ti ga nhande rerurukari ojipyri
yvagi pe nehẽ javo. Nianemoandyandyi po ti ga
nehẽ. Jesus'ga rehe nhande jikogi a'ero nhandeky-
hyjie'yma.

Ga oho jipe yvagi pe Tupana'ga pyri
tuhẽ nhande repyga okovo ikwava'ẽhara'ğa
nduvihavuhuro. Avo yvya koty ikwava'ẽhara'ğa
nduvihavuhu'ğa na jitehe oho Tupana'ga ronga
pype hete hovapiahava aherovai gwe'yja'ğa
ndepya.

²⁰Tupana'ga pyri yvagi pe nhanderenondeve'ga
hoi ovahema Jesus'ga. Gaha oho nhande renonde
nhande repyga toho ti ға ji reviri yvagi pe javo.
Ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhu'ga Tupana'ga pe ko
Jesus'ga. A'ereki Tupana'ga e'i ga pe:

“Ymyahũ Melquisedeque'ga ko ikwava'ẽhara'ğa
nduvihavuhu'ga ji ve.

Na jitehe ndehe kiro ereko avuirama
ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhuro ji ve
Melquisedeque'ga ja,” ei ga Jesus'ga pe.

7

*Melquisedeque'ga oko ikwava'ẽharamo
Tupana'ga pe*

¹Ymyahũ Melquisedeque'ga ko Salémmeva'ea
ruvihavuhu'ga hako. Ga ko ikwava'ẽhara'ga
Tupana'ga pe no hako. Tupana'ga huvihavuhu
hete ojipe'ğa hohe pa. Ga pe Melquisedeque'ga
ko ikwava'ẽhara'ga. Melquisedeque'ga
uhu nhaneremboypyva'ea rovatiamo
Abraãova'ea rovatiamo ahe jivyrame otavukara

hugwi. Otavuka jipe Abraãova'ea ojipeva'ea ruvihavava'ea pe quatrova'ea pe ogwovo ahe reviri ahe monhana. Abraãova'ea jivyrame Melquisedeque'ga ahe rovatĩ. Ahe ve ga ei: “Tomombyry ti Tupana'ga nde ve!” ei ga ahe ve.

² Ojivyrame otavukara hugwi Abraãova'ea herupava'javi mbatera aheruvihavava'ea hugwi quatrova'ea hugwi – kiroki mbatera aheruvihavava'ea opyhygaha Abraãova'ea re'yjava'ea hugwi hajiheva'ea hugwi no. Abraãova'ea imboja'oja'ogi herura'javipyra imboatyaty inoĝa dez mbatera jatyra. Melquisedeque'ga pe ahe imondoi he'yjuhuva'ea: ojipeji jatyra um décimo.

Melquisedeque'ga rera pe nhande ei: Piry hete kō huvihavuhu'ga. A'ea nhande xa'e garera pe. Ga ko Salémmeva'ea ruvihavuhu'ga. Cidade rera pe Salém me nhande ei Ahepy'a noĝatua. Nurã nhande ei Melquisedeque'ga rera pe no: Ga onoĝatu ojiheve'ĝa py'a.

³ Tupana'ga rembikwatijarukara nomombe'ui Melquisedeque'ga po'ria ga'yembora. Nomombe'ui garembikwatijarukara Melquisedeque'ga ramonhava'ea. Nomombe'ui garembikwatijarukara ga'aragwera gamanoa no. Melquisedeque'ga rekoĩ Tupana'ga ra'ya'ga ja Jesus'ga ja ikwava'êharamo Tupana'ga pe avuirama.

⁴ Pejapyaka ti Melquisedeque'ga rehe ga kwa-haheteavo. Huvihavuhu hete ga. Nurã ga pe Abraãova'ea imondoi he'yjuhuva'ea: ojipeji jatyra herura'javipyra um décimo – kiroki a'ea

ahe gweru otavukara hugwi. Abraãova'ea oko nhaneremboypyro nhanderuvihavuhuro israelitas'ga nduvihavuhuro. Ahe vehevi imondoi Melquisedeque'ga pe nde ko huvihava ji hohe javo. Jukwaha a'ero Melquisedeque'ga huvihavuhu hete.

⁵ Abraãova'ea ko Leviva'ea rakykwepohara'ga nemboypya. Leviva'ea rakykwepohara'ga mombe'gwovo Moisésva'ea rembikwatijara i'ei: “Levi'ga rakykwepohara'ga – kiroki ga oko Tupana'ga nhi'iga rupi okovo ikwava'ehara'ga – gahã ti topyhy mbatera gwe'yja'ga hugwi israelitas'ga hugwi. Na tuhẽ. Israelitas'ga herekorame dez mbatera tomondo ti ga Levi'ga rakykwepohara'ga pe ojipeji mbatera um décimo.” Nahã Moisésva'ea rembikwatijara i'ei.

Ga nhaporemo oko Abraãova'ea rakykwepoharamo israelitas'ga Leviva'ea rakykwepohara'ga pavêi. Opyhy ikwava'ehara'ga gwe'yja'ga hugwi vehevi Abraãova'ea rakykwepohara'ga hugwi tuhẽ.

⁶ Melquisedeque'ga ki a'e te Leviva'ea rakykwepohara'ga rui. Abraãova'ea hugwi ga ipyhygi reki mbatera um décimo. Garembipyhyga renonde Tupana'ga ei Abraãova'ea pe: “He'yjuhu po ti nderakykwepohara'ga nehẽ,” ei Tupana'ga ahe ve. “Amondo ti ji hajiheve'ga gwyra nde ve nderakykwepohara'ga pe nehẽ. Pevo po ti ga nduvi avuirama a'ero nehẽ. Nderakykwepohara'ga pe po ti ji hajiheve'ga mbohoryvukari nehẽ,” ei Tupana'ga Abraãova'ea pe. A'ea Tupana'ga ei aerẽ po ti Abraãova'ea hoi huvihavamo nehẽ javo. Tupana'ga nhi'igirẽ jate Melquisedeque'ga

ei Abraãova'ea pe reki: “Tomombyry ti Tupana'ga nde ve!” ei ga.

⁷ Jukwaha hete. Melquisedeque'ga huvihavuhu Abraãova'ea hohe a'ero. A'ereki nhande nhaporemo xa'e: Kiroki ġa oko ojipe'ga hohe – ġahã jate e'i: “Tomombyry ti Tupana'ga nde ve.”

⁸ Leviva'ea rakykwepohara'ġa – kiroki ġa opyhy israelitas'ġa hugwi – ġahã omano reki. Melquisedeque'ga ki a'e te – kiroki ga opyhy Abraãova'ea hugwi – gaha okoji. A'ereki Tupana'ga rembikwatijarukara nomombe'ui gamanoa.

⁹⁻¹⁰ Ndo'ari ve Leviva'ea Melquisedeque'ga Abraãova'ea rovatĩrame. Emo Leviva'ea oko Abraãova'ea rakykwepoharamo. A'ero imondorame um décimo Abraãova'ea omondo Leviva'ea repyga no, a'e ji. Leviva'ea ko ikwava'ẽhara'ġa nemboypya. Gahã opyhy gwe'yja'ġa hugwi um décimo. Emo Melquisedeque'ga pe Abraãova'ea omondo jipe Leviva'ea repykavamo reki. A'ero kaitu jukwaha. Melquisedeque'ga huvihavuhu Leviva'ea hohe Leviva'ea rakykwepohara'ġa hohe no.

Jesus'ga oko Melquisedeque'ga ja ikwava'ẽharamo

¹¹ Ymyahũ Tupana'ga Leviva'ea rakykwepohara'ġa mo'emo'ẽi toko ti Arão'ġa ikwava'ẽharamo ji ve jipi israelitas'ġa mombyryva javo. Arãova'ea oko Leviva'ea rakykwepoharamo. Arãova'ea oko ikwava'ẽharamo a'ero gwakykwepohara'ġa pavẽi.

Moisésva'ea pe Tupana'ga ikwatijarukari nhanembo'eagwera israelitas'ġa mbo'eagwera nahanahã po ti ikwava'ẽhara'ġa pe mombyry pe nderua ji pyri nehẽ javo. Arãova'ea

aherakykwepohara'ga pavēi nomombyryvukari reki nhandere'yja'ga israelitas'ga. A'ero israelitas'ga ndohoi Tupana'ga pyri. Nonhi'igi ga ga pe no.

Nurã Arãova'ea rakykwepohara'garũive'ga ruri okovo ikwava'ẽharamo Tupana'ga pe. Ga ko Jesus'ga. Melquisedeque'ga ja ga oko ikwava'ẽharamo Tupana'ga pe. Tupana'ga nde'i Jesus'ga pe: “Arãova'ea ja ko nde ikwava'ẽharamo ji ve.” A'ea rũi Tupana'ga ei. E'i ga: “Melquisedeque'ga ja ndehe kiro ereko avuirama ikwava'ẽharamo ji ve,” ei ga.

¹² A'ea erame Jesus'ga pe Tupana'ga ei tokoa'javyme ti Leviva'ea rakykwepohara'ga ikwava'ẽharamo javo. Leviva'ea rakykwepohara'ga ndekoa'jave'ymame ikwava'ẽharamo, Moisésva'ea rembikwatijara rehe ndatekwava'javi – kiroki a'ea omombe'u ikwava'ẽhara'ga. Hajiheva'ea toko ti kiro a'ero, xa'e nhande. Tupana'ga nhi'igapyahua jate Jesus'ga rehe toko kiro a'ero, xa'e nhande.

¹³ Jesus'ga pe Tupana'ga ei ndehe kiro ereko avuirama ikwava'ẽharamo ji ve javo. Emo Jesus'ga ko Leviva'ea rakykwepohara'ga rũi reki. Ojipeva'ea rakykwepohara'ga ko Jesus'ga. Garemboypya rakykwepohara'ga ndojukai reki mbatepyryva imbokaje'yma ikwava'ẽhava rehe Tupana'ga pe.

¹⁴ Jesus'ga oko nhaneramonhava'ea rakykwepoharamo Judáva'ea rakykwepoharamo nhandepojoykaharete'ga. A'ea jukwaha. Moisésva'ea nde'i Judáva'ea rakykwepohara'ga pe: “Pekwava'ẽ ti ģambatepyryva jukapyra imbokaita Tupana'ga pe

pejikovo ikwava'ēharamo.” A'ea rūi Moisésva'ea e'i Judáva'ea rakykwepohara'ga pe.

¹⁵ Hajiheva'ea Tupana'ga imongoi kiro. A'ea jukwaha hete. A'ereki Jesus'ga reki kiro oko ikwava'ēharamo Tupana'ga pe ua yvya koty nhande pyri. Ga ko Melquisedeque'ga ja okovo ikwava'ēharamo.

¹⁶ Moisésva'ea rembikwatijara nde'i Jesus'ga pe: “Eko ti ikwava'ēharamo Tupana'ga pe. A'ereki neremboypya ko Leviva'ea.” Nanongara rūi aherembikwatijara e'i Jesus'ga pe. Yvyakotyve'ga rūi e'i Jesus'ga pe eko ti ikwava'ēharamo Tupana'ga pe javo. Emo Jesus'ga oko reki ikwava'ēharamo. A'ereki ga ipopoaka okovo avuirama. Nomanoa'javi po ti ga nehē.

¹⁷ A'ereki ojipeva'ea Tupana'ga rembikwatijarukara omombe'u javo Jesus'ga pe. E'i: “Ymyahũ Melquisedeque'ga ko ikwava'ēhara'ga ji ve.

Na jitehe ndehe kiro ereko avuirama ikwava'ēharamo ji ve Melquisedeque'ga ja.”

A'ea Tupana'ga rembikwatijarukara ei Jesus'ga pe.

¹⁸ Hajiheva'ea Tupana'ga imongoi a'ero ndatekwava'javi Moisésva'ea rembikwatijara rehe kiro javo. A'ereki aherembikwatijara ndipopoakari. A'ereki israelitas'ga ndogwerojijyi ojeaporoġita aherembikwatijara renduvame. A'ero ġa ndokokatui ve. Ndohoi ġa Tupana'ga pyri onhi'iġa. Ndikwahyi aherembikwatijara ġa ndehe.

¹⁹ Nahemombyryvukari tuhē.

Koji'i pyry nhande ve kiro Jesus'ga rekorame ikwava'êharamo Tupana'ga pe. A'ereki Tupana'ga Jesus'ga momanouka nhande repygauka imomboruka nhanderekote'varuhua nhande hugwi nhande mombyryva. Aerê po ti Jesus'ga nhande rerohoi ojupi nhande mongovo avuirama Tupana'ga pyri nhande mbohoryva nehê. Nurã nhande xanhi'inhi'ĩ Tupana'ga pe kiro.

²⁰ Tupana'ga jate ni'mbei okovo huvihavamo ojipe'ga hohe pa. Ojera vehevi javo ga ehetei o'erame toko ti Jesus'ga ikwava'êharamo javo.

²¹ Tupana'ga nonhinoi reki o'erame toko ti Levi'ga rakykwepohara'ga ikwava'êharamo javo. Emo o'erame Jesus'ga pe ga onhinoi. Jesus'ga pe ga ei:

“Jihi Tupana ko ndepojykaharetea.

Anhi'igatu ji nde ve kiro.

Ymyahũ Melquisedeque'ga ko ikwava'êhara'ga.

Na jitehe ndehe kiro ereko avuirama ikwava'êharamo ji ve Melquisedeque'ga ja.

A'iti a! Ndarojijyi ti ji nhinhi'iga nde ve nehê.”

A'ea Tupana'ga ei onhinoina.

²² Nurã Jesus'ga popoakahetero okovo ikwava'êharamo Tupana'ga pe avuirama, kiro Tupana'ga nhi'igapyahua apiavo toho javo – kiroki ganhi'igapyahua e'i yvyakotyve'ga pe nahanahã po ti ji pe pokokatui kiro nehê javo. A'ero koji'i pyryvamo yvyakotyve'ga pe kiro.

²³ Ymyahũ Leviva'ea rakykwepohara'ga nde'yjuhuro reki okovo ikwava'êharamo. A'ereki ga omano oporavykya reja. A'ero jara'ga

aherakykwepohara'ga ndekoi ikwava'êharamo ahe py'rovo.

²⁴ Jesus'ga ki a'e te ndipy'rukavi ga. A'ereki ga nomanoa'javi. Nurã gaha jate nane'yumi oko ikwava'êharamo avuirama.

²⁵ Nurã ga imombohetei vvyakotyve'ga ndekote'varuhua ga hugwi avuirama ga mombyrypava. Kiroki ga onhi'ĩ Tupana'ga pe ojikoga gwaramo Jesus'ga rehe - gahã Jesus'ga ga mombyryvi. A'ereki ga nomanoa'javi. Kiro yvagi pe ga oko Tupana'ga pyri ga ndepyga jipi epoko ti ga javo Tupana'ga pe.

²⁶ Pyry hete tuhẽ a'ero Jesus'ga rekoi ikwava'êhara'ga nduvihavuhuro Tupana'ga pe nhande repyga. Jesus'ga oko pyry hete Tupana'ga monhimohema ojihe. Naheaporogitatiruahũi ga. Ga ko ndokote'varuhui'i'i. Nurã vvyakotyve'ga ja rũi ga oko. A'ereki ga pyry hete tuhẽ. Tupana'ga omongo ga ojipyri yvateuhu yvaga aherovai, kiro ti ga toko huvihavuhuhetero ojipe'ga hohe pa javo.

²⁷ Jesus'ga nokwava'eği tuhẽ mbatepyryva jukapyra Tupana'ga pe tomombo ti ga jirekote'varuhua ji hugwi jave'yma. A'ereki ga oko katu hete jipi.

Leviva'ea rakykwepohara'ga ki a'e te okwava'ê mbatepyryva jukapyra Tupana'ga pe okovo ikwava'êhara'ga nduvihavuhuro tomombo ti Tupana'ga nhanderekote'varuhua na'ê javo. Nahã ga jipygi. Ojipygirẽ jate ga ikwava'eği ojipea jukapyra tomombo ti Tupana'ga jara'ga ndekote'varuhua kiro javo.

Jesus'ga ki a'e te nokwava'eği mbatepyryva jukapyra tomombo ti Tupana'ga yvyakotyve'ğa ndekote'varuhua jave'yma. A'ereki Jesus'ga onhikwava'ẽ ojijukauka omanomo yva rehe tomombo ti Tupana'ga ġandekote'varuhua ġa hugwi javo.

Nane'ymi Leviva'ea rakykwepohara'ğa okwava'ẽ mbatera jukapyra Tupana'ga pe.

Jesus'ga ki a'e te ojipeji ko ga jujukaukari. No-manoa'jaa'javi ga.

²⁸ Moisésva'ea rembikwatijara e'i akwaimbae'ğa ti toko ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhuro Tupana'ga pe javo. Emo yvyakotyva'ero ġwaramo ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhu'ğa ndekote'varuhuro opopoakare'ymamo ote'varuhua pe.

Aerẽ Tupana'ga ei onhinoina a'ero jira'yra'ga ti toko ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhuro avuirama javo reki. Nurã gara'yra'ga Jesus'ga pytai avuirama ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhuro okopyryhetero tuhẽ yvyakotyve'ğa ndepykatuavo Tupana'ga nhi'ĩpo'rupava avuirama.

8

Jesus'ga gwepy yvyakotyve'ğa

¹ Na tuhẽ Jesus'ga rekoi okovo ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhuro nhande repyga ogwovo yvagi pe hete. Pevo huvihavuhuhetero Tupana'ga ruvi. Okovo ġwaramo huvihavuhuhetero Tupana'ga pavẽi, Jesus'ga apygi Tupana'ga pyri gajohukoty rũi. A'ea rehe ji pe mbo'ei ko.

² Yvagi pe Tupana'ga ruhava pype tuhẽ nhandepojykaharete'ga ruhava pype tuhẽ Jesus'ga rekoi. A'ea pype Tupana'ga rembiapoa pype ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhuro Jesus'ga poravykyi Tupana'ga pyri nhande repyga. Yvyakotyva'ea rembiapoa pype rũi – kiroki yvagipeva'ea'java'ea ahe oapo yvya koty tenda – a'ea pype rũi ga nhande repygi. Ymyahũ a'ea pype hete ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhuva'ea oho gwe'yjava'ea repyga yvya koty.

³ Ymyahũ Tupana'ga omo'emo'ẽ yvyakotyve'ga. Ga e'i: “Toko ti ẽga ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhuro ji ve yvyakotyve'ga ndepyga. Nurã ti ẽga togweru yvyakotyve'ga hugwi ẽganemimbuhuteheva'ea ikwava'eẽga ji ve nehẽ. Togweru ti ẽga ẽga hugwi mbat-epyrva jukapyra ji ve nehẽ no yvyakotyve'ga ndepykaramo nehẽ,” ei Tupana'ga ymyahũ.

Jesus'ga rekoi ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhuro Tupana'ga pe. Nurã po ga ikwava'eẽgi Tupana'ga pe no hamo.

⁴ Yvagi pe Jesus'ga poravykyi okovo ikwava'ẽharamo. Po ga oko yvya koty, a'ero po ga ndokoi ikwava'ẽharamo hamo. A'ereki gwereko jipe ikwava'ẽhara'ga yvya koty.

Gahã gweru imbuhuteheva'ea Tupana'ga pe jipi okovo Moisésva'ea rembikwatijara rupi.

⁵ Gaporavykya okwahavuka xunhi nhande ve yvagipeva'ea. A'ero nhande ei: Na ja gwerevi nhanderepykava rekoi yvagi pe. Na jitehe Moisésva'ea rembiapoukara okwahavuka xunhi nhande ve yvagipeva'ea. A'ereki ymyahũ Tupana'ga e'i Moisésva'ea pe Moisésva'ea rembiapohava renonde tenda apohava renonde. Tupana'ga

e'i: “Ji rendu katu ti! Yvytyruhua rehe ji ikwahavukari nde ve nahã ko yvagipeva'ea javo. A'ea'jaheteva'ea eapo katu katu pa imohina kiro,” ei ga Moisésva'ea pe.

A'ero Moisésva'ea Tupana'ga nhi'ĩpo'rupavi a'ea'jaheteva'ea japokatuuka tenda tapyjamo. Oapopavuka ahe mbatera no imondovo tenda pype. Nahã ahe japopavukari yvagipeva'ea'java'ea yvya koty. A'ea pype Leviva'ea rakykwepohara'ga israelitas'ga ndepyyi okovo ikwava'ẽharamo yvya koty.

⁶ Jesus'ga poravykya ki a'e te koji'i pyryvamo ġaporavykya hohe. Ymyahũ Tupana'ga ekatui Moisésva'ea pe nahanahã po ti ji israelitas'ga pokokatui nehẽ javo. A'ero ga ei toko ti Leviva'ea rakykwepohara'ga ikwava'ẽharamo javo. Moisésva'ea pe ga ikwatijarukari javo: “Tombokai ti ġa mbatepyryva ji ve israelitas'ga ndepyya,” ei ga Moisésva'ea pe ikwatijaruka ahe ve.

Aerẽ koji'i pyryvamo reki Tupana'ga ekatuhetea Jesus'ga pe nahanahã po ti ji yvyakotyve'ga pokokatui kiro nehẽ javo. “Ndehe ti emano imomborukaheteavo ġandekote'varuhua ġa hugwi ġa ndepyya nehẽ,” ei ga Jesus'ga pe.

A'ea ko Tupana'ga nhi'ĩpyahua. A'ero ga ei toko ti Jesus'ga ikwava'ẽharamo javo. Tupana'ga nhi'iġa Jesus'ga pe ipyahuva'ea rehe koji'i pyryvamo Moisésva'ea rembikwatijara hohe a'ero ymyahũva'ea hohe. Nurã Jesus'ga poravykya koji'i pyryvamo Leviva'ea rakykwepohara'ga poravykya hohe. Yvyakotyve'ga ndepykaramo Jesus'ga rekoi tuhu ti ġa okovo avuirama Tupana'ga pyri onhi'iġa ga pe javo. A'ero ga

imombohetei vvyakotyve'ġa ndekote'varuhua ġa hugwi ġa mombyryva ġa mbuhua Tupana'ga pyri. A'ero kiro koji'i pyryvamo ġa pe.

⁷ Po ikwahyetei ymyahūva'ea hamo Tupana'ga nhi'iġa Moisésva'ea pe hamo, a'ero po ga nonhi'iġi aerē ipyahuva'ea rehe Jesus'ga pe hamo.

⁸ Ymyahū israelitasva'ea nohendukatui reki ymyahūva'ea Tupana'ga rembikwatijarukara Moisésva'ea pe. Nurā ndikwahyi ahe rehe. A'ea nhande tikwaha. A'ereki ga e'i:

“Kiro ji rendu katu ti,” ei Tupana'ga nhandepo-
jykaharete'ga.

“Aerē po ti ji nhi'iġi ipyahuva'ea rehe Israelva'ea rakykwepohara'ġa pe Judáva'ea rakykwepohara'ġa pe nehē no,” ei ga.

⁹ “Ymyahūva'ea ja rūi po ti ji nhi'iġi ġa pe nehē. Ymyahū ġanamonhava'ea pe ji ekatui ikwati-
jaruka Moisésva'ea pe nhinhi'iġa
ahe rerogwovo pa Egitopeve'ġa gwyrā hugwi.
Aroho katu ji ahe pea hugwi.

Emo ahe nohendukatupotari reki.

Ndokoi ahe ymyahūva'ea rupi nhirembikwati-
jarukara rupi.

Nurā ji ndarekokatua'javi ahe,” ei Tupana'ga.

¹⁰ “Aerē ipyahuva'ea rehe po ti ji ekatui ġa pe nehē Israelva'ea rakykwepohara'ġa pe israelitas'ġa pe nehē,” ei Tupana'ga.

“Nhinhi'iġa po ti ji imongi ġa'akaġi pe
nahanahā peko katu ti javo ġa pe.

Gapy'a pype po ti ji inoġi nhinhi'iġa.

A'ero po ti ġa hendukatupotari nhinhi'iġa okovo
pota hupi nehē, ei ga.

A'ero po ti ji rekohetei ġanduvihavuhuhetero ġa pokokatuavo nehē.

A'ero po ti ġa ji mbohetei nde ko oreruvihavuhuhetea javo ji ve nehē.

A'ero po ti ġa ndekohetei jireheva'ero ji nhi'īpo'ruheaveo nehē," ei Tupana'ga.

11 “Ojopyjopyrive'ġa po ti nonhombo'ei ji rehe nehē.

Onhoirū'ġa ti nonhombo'ei ji rehe nehē no,” ei ga.

“Nde'i po ti ġa ojohupe nehē: ‘Pekwaha hete ti nhandepojykaharete'ga.’

A'ea rūi po ti ġa ei ġa nhaporemō ji kwahahetejipero ġwaramo ojikoga ji rehe nehē,” ei ga.

“Ġapyrive'ġa ji kwahahetei nehē.

Ganduvihava'ġa ji kwahahetei nehē no.

12 Aporogwety po ti ji ġa nehē ġa pyryve'ymame.

Ga hugwi po ti ji imombori ġandekote'varuhua ġapyryve'yma reheve nehē.

Nahenonha'javi po ti ji avuirama ġandekote'varuhua

ikwahapava'jave'yma nehē,” ei Tupana'ga ymyahū.

13 Ymyahū Tupana'ga ei no: “Ipyahuva'ea rehe po ti ji nhi'īġi nehē nahanahā po ti ji pe pokokatui kiro nehē javo.”

Tupana'ga a'ea ero ġwaramo nhande ikwahavi. A'ero nhande ei: Ndatekwava'javi ymyahūva'ea rehe Moisésva'ea rembikwatijara rehe a'ero. A'ereki nhymyanuhū kiro, xa'e nhande. Na tuhē. Opa ġwerī ymyahūva'ea, xa'e nhande.

9

Israelitasva'ea ombohete Tupana'ga tenda pype yvyva koty

¹ Ymyahũ Tupana'ga omombe'u Moisésva'ea pe nahanahã po ti israelitas'ga ji mbohetei nehẽ javo. Omombe'u ga tenda yvyakotyva'ea nahanahã po ti ga toapo tenda ji mboheteavo ipype nehẽ javo.

² A'ero Tupana'ga nhi'ĩpo'ruavo Moisésva'ea japoukari tenda tapyjamo Tupana'ga mbohetehevamo. Mokõi hyrua tenda pype: kokotyva'ea kikotyva'ea pavẽi. Kokotyva'ea pype ahe imondoukari hyapehava, mesa, pão. Omondouka ahe pão mesa rehe Tupana'ga rovai pyteri pe ga'apoa javo jupe. Nahã ahe imondoukari hyrua pype kokotyva'ea pype. Tupana'ga ei hyrua pe kokotyva'ea pe: Ipojykehava. Nahã ga inoçi hera hehe. A'ereki pea Tupana'ga opojoyka ojive.

³ Tenda pyteri pe Moisésva'ea imbohaekoukari hovapiahava cortina imohinuka. Hovapiahava aherovai ojipea hyrua teni tenda pype kiko-tyva'ea. Tupana'ga ei hyrua pe kikotyva'ea pe: Ipojykeheteheva. Nahã ga inoçi hera hehe. A'ereki pea koji'i Tupana'ga opojoyka hete ojive.

⁴ Ipojykeheteheva gwereko perfume mbokai-hava ouro apopyra. Ipojykeheteheva gwereko hyru'ia no Tupana'ga rembikwatijarukara ryru'ia. Omomoçuka ahe ouro hehe.

Tupana'ga rembikwatijarukara ryru'ia gwereko nhaepepoa ouro apopyrava'ea. Nhaepepoa gwereko mbeju'ia'javuhuva'ea maná. Hyru'ia gwereko Arãova'ea apoagwera no yvyra

– kiroki yvyra ipoty. Gwereco itapereuhua no – kiroki a'ea rehe Tupana'ga okwatijarukaripe ahe ve ymyahũva'ea.

⁵ Hyru'ia arimo ahe imondoukari yvagipeve'ğa ra'angava querubins'ğa ra'angava. A'ea ahe japoukari imondovouka pevo yvagipeve'ğa'java'ea. Hendy'jandy'ja memei yvagipeve'ğa'java'ea Tupana'ga rendy'java pyvõ. Yvagipeve'ğa'java'ea ipepojai hyru'ia arimo hyru'ia rovapytymbava rehe o'ama. Aerẽ hovapytymbava rehe ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhu'ğa gwypygwypyi hekoa tomombo ti Tupana'ga israelitas'ğa ndekote'varuhua javo. A'ero ojapyakarama hehe hovapytymbava rehe ğa ikwahava'javi okote'varuhua mombora javo: “Tupana'ga oko nhande pyri ġwenonhe'yma nhanderekote'varuhua ikwahava'jave'yma,” ei ğa.

A'ea rehe ti ji namombe'upavi kiro.

⁶ Moisésva'ea japopavukarirẽ nane'ymi ikwava'ẽhara'ğa hoi tenda pype kokotyva'ea pype oporavykyavo Tupana'ga pe nahã ga mboheteheteavo ipype.

⁷ Ojipea pype kikotyva'ea pype ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhu'ğa tehe ga hoi. Outubroġwerĩa rupi jate, uma vez ano nanani ga tehe ga hoi ipype herogwovo mbatepyryva rekoa. Hekoa rerohorame jate ga hoi ipype hypyyypyita tomombo ti Tupana'ga jirekote'varuhua ji hugwi javo. “Tomombo ti ga israelitas'ğa ndekote'varuhua ğa hugwi no,” ei ga. “A'ereki ğa oko te'varuhu ikwahave'yma,” ei ga hypyyypyita.

⁸ A'ero nhande ei: Ojipe'ğa ndohoi tenda pype, xa'e nhande. A'ea rehe Tupana'ga ra'uvapyryva nhande mbojapyakaramame ikwahavukari nhande ve ojipea. A'ero nhande ei: Tenda rekorame po Tupana'ga nde'i ve yvyakotyve'ğa pe tuhu ti ğa jiruhava pype ji pyri tuhẽ onhi'iga ji ve javo.

⁹ Na tuhẽ reki ymyahũ hako. Nhande japyakaramame ymyahũva'ea rehe nhande ei: Ağwamo na jitehe nhande ve no. Imbuhuteheva'ea nombojipe'ai nhanderekote'varuhua nhande hugwi no mbatepyryva rekoa rypyypya pavẽi. A'ereki nomombyryvi nhandereaporoğita. Nonoğatui nhandepy'a a'ero nhande monhi'igukare'yma Tupana'ga pe.

¹⁰ Ymyahũve'ğa omondo imbuhuteheva'ea tombokai ti ikwava'ẽhara'ğa Tupana'ga pe javo. A'ereki Moisésva'ea rembikwatijara e'i ğa pe pemondo ti javo. Ojikwaku ğa ğwiğwia ti ti'u mbatepyryva tyhya no javo. Ndo'ui ğa hajiheva'ea. Ojikwaku ğa nahanahã ti nhanerembiheiparavuhua javo. Ojikwaku ğa. A'ereki aherembikwatijara e'i ğa pe pejikwaku ti javo. Jukwaha a'ero. Gandeaporoğita pe rũi aherembikwatijara e'i. Ganda'oa pe jate e'i aherembikwatijara. Ipyahuva'ea rehe Tupana'ga nhi'igirẽ ndatekwava'javi tuhẽ aherembikwatijara rehe. Kirẽ nde'ia'javi aherembikwatijara ğa pe.

Cristo'ga ombohete Tupana'ga yvagi pe

¹¹ Ağwamo Cristo'ga oko ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhuro oporavykyavo Tupana'ga pe imombyryvuka nhande ve. Koji'i pyryvamo nhande

ve a'ero kiro. Yvyakotyve'ğa nembiaipoa pype rūi vyvakyva'ea pype rūi ga rekoi ikwava'ēhara'ğa nduvihavuhuro. Yvaga pype ga rekoi Tupana'ga ruhava pype tuhē. Pea koji'i pyry hete Tupana'ga pe vyvakytyve'ğa apoa hohe tenda hohe.

¹² Ohorame yvaga pype Tupana'ga ruhava pype ga ndogwerohoi bodes rekoa bezeros rekoa tomombo ti Tupana'ga vyvakytyve'ğa ndekote'varuhua a'ero javo. Hekoa pyvō rūi ga oki yvagi pe a'ero. Gwekoa reka'voguka ojijukahara'ğa pe ga omano yva rehe tahepy ji vyvakytyve'ğa javo. Nahã ga ğa ndepyygi ğa mbopiro'yavo avuirama ęandekote'varuhua hugwi ogwovo yvaga pype opytavo. Ojipeji gahoa yvaga pype. Ndohoa'jaa'javi ga ipype.

¹³ Ymyahũ bodes rekoa touros rekoa no, a'ea ikwava'ēhara'ğa hypyyypy israelitas'ğa ndehe. Ombokai ęa novilha. Ikotiamo novilha mbokaipavipyra yhya pyvō ęa hypyyypy a'ea israelitas'ğa ndehe. Israelitas'ğa jikwakupave'ymame ikwava'ēhara'ğa hypyyypy ęa ndehe tomombo ti Tupana'ga ęate'varuhua ęa hugwi javo. A'ero israelitas'ğa nda'oa tehe reki ęa imombyryvukari. Hekoa rypyypyja nomombyryvukari israelitas'ğa ndeaporoęita reki.

¹⁴ Koji'i pyryvamo Cristo'ga rekoa reka'vogukara mbatepyryva rekoa reka'voga hohe okwahyro pe ndehe. A'ereki nhande jikogame ga rehe ga omano nhande repyga javo, a'ero ga omombyry nhandereaporoęita. A'ereki Tupana'ga ra'uva avuiramava'ea opoko Cristo'ga ga nhikwava'eęame Tupana'ga

pe omanomo. Nдите'varuhui'i'i Cristo'ga okokatuavo. Pyryheteva'ero ga manoi tahepy ti ji ġa javo. Nhande jikogame ga rehe ga omano nhande repyga javo, a'ero ga imombopavi nhanderekote'varuhua nhande hugwi nhandereaporogita mombyryva nhandepy'a noġatuavo. Nurã nhande nhi'iġi Tupana'ga pe. Tokoa'javyme ti ġa ite'varuhua rehe javo Cristo'ga manoi nhande repyga. Tupana'ga nhi'iġa rupi avuiramave'ga nhi'iġa rupi ti ġa toko javo ga manoi nhande repyga.

15 Nurãro ġwaramo Cristo'ga yvyakotyve'ġa ndepyi omanomo ġa mongovo Tupana'ga nhi'iġa rupi ipyahuva'ea rupi. Ndokopavi ġa Moisésva'ea rembikwatijara rupi ymyahũva'ea rupi okote'varuhuavo ymyahũ. A'ero Cristo'ga manoi ġa mbopiro'yavo ġandekote'varuhua hugwi tuhu ti ġa okovo avuirama Tupana'ga pyri onhi'iġa ga pe javo. A'ereki Tupana'ga e'i jipe ġa pe ġa mo'emo'eamo: “Aerẽ po ti ji pe mbopiro'yukari pendekote'varuhua hugwi nehẽ. A'ero po ti pe nduri pejjupa avuirama ji pyri nehẽ,” ei ga onhi'iġa ipyahuva'ea rehe.

16-17 Ahe e'i: “Nahanahã po ti ġa herekoi nhim-baterueramo nehẽ ji manorame nehẽ,” ei ahe. Ahe manoe'ymame ġa ndogwerekoi ahembatera. Ahe manorame po ti ġa tomombe'u katu na'ẽ ahemanoa – kiroki ġa gwepia ahemanoa. A'ereki ahe manorame jate pyry ġa herohoi ahembateruera – kiroki ġa pe ahe e'i jipe.

18 Nurã ymyahũ mbatepyryva manoi Tupana'ga nhi'iġame Moisésva'ea pe ikwatijaruka. A'ereki

ahe ojuka mbatepyryva heka'voga hekoa Tupana'ga nhi'ĩpo'ruavo. “Kiro po ti Tupana'ga nopirani onhi'ĩga nehẽ,” ei Moisésva'ea. “Kiro po ti ga imombyryvi nhande ve mbatepyryva manoro ġwaramo,” ei ahe israelitasva'ea pe ymyahũ.

19 Moisésva'ea omombe'u pa katu na'ẽ israelitasva'ea pe nhaporemõ Tupana'ga rembikwatijarukara ymyahũva'ea tokwaha ti ġa javo. Imombe'upavirẽ israelitasva'ea pe Moisésva'ea ipyhygi bezeros rekoa bodes rekoa no. Yhya ahe ipyhygi no. Okotĩ ahe hekoa yhya pyvõ. Ovelhas rava apopyra – kiroki aheremimoġwaġipyra – a'ea ahe ipyhygi. Ahe opyhy nhungwava'javuhuva'ea hissopo. Oapytĩ ahe nhungwava'javuhuva'ea ovelhas rava apopyra pyvõ imondeva ikotimbyra pype. A'ea pyvõ ahe hypyppyi ikotimbyra Tupana'ga rembikwatijarukara rehe. Israelitasva'ea rehe ahe hypyppyi no.

20 Kirẽ Moisésva'ea ei israelitasva'ea pe: “Nahanahã ti peko katu pejikovo Tupana'ga nhi'ĩga rupi. Nahã ga opota. Pehepia hekoa. Mbatepyryva manoro ġwaramo nhande ei: Tupana'ga nhi'ĩga nhande ve ko a'itituhẽva'ea – kiroki ganhi'ĩga e'i nahanahã po ti ji pe pokokatui kiro nehẽ javo. Ndojirojijyi ganhi'ĩga nhande ve,” ei Moisésva'ea.

21 Na jitehe Moisésva'ea hypyppyi hekoa tenda rehe. Tendapypeva'ea no – kiroki a'ea ikwava'ẽharava'ea opo'ru oporavykyrame Tupana'ga pe nahã ga mboheteavo – a'ea rehe ahe hypyppyi mbatepyryva rekoa ymyahũ.

22 Aerē nane'ymi hekoa ikwava'ēhara'ğa hypypyri mbatera rehe nhaporemo gwerevi tamomyry Tupana'ga pe javo - kiroki mbatera ға opo'ru oporavykyrame Tupana'ga pe. A'ea pyry pa Tupana'ga pe a'ero. Nane'ymi ға ikwava'eği Tupana'ga pe jukapyra rekoa heka'voga israelitas'ğa ndepyga kiro po ti Tupana'ga imombori pendekote'varuhua pe hugwi a'ero nehē javo ға pe. A'ereki nahā e'i Tupana'ga rembikwatijarukara Moisés'va'ea pe. Ґa ikwava'eğe'ymame jukapyra rekoa heka'voge'yma, Tupana'ga nomombori ғandekote'varuhua ға hugwi ikwahava'java.

23 Mbatepyryva rekoa pyvō Moisés'va'ea omomyry Tupana'ga pe yvyakotyva'ea yvagipeva'ea'java'ea tenda tendapypeva'ea reheve. A'ereki Tupana'ga e'i na ahe ve. Pyry pa a'ea Tupana'ga pe a'ero. Hekoa ko yvyakotyva'ea momyryhava. Yvagipeva'ea momyryhava koji'i pyryvamo yvyakotyva'ea momyryhava hohe a'ero. A'ereki Tupana'ga e'i na.

24 Na tuhē. A'ereki Cristo'ga yvagi pe tuhē oho yvyakotyve'ğa ndeaporoğita momyryharamo. Pevo ga jipiukari ağwamo Tupana'ga rovai pyteri pe nhande repyga. Yvyakotyva'ea pype rūi ipojykahetehava pype rūi ga hoi - kiroki yvagipeva'ea'java'ea ahe oapo yvya koty ymyahū.

25 Ymyahū ano nanani ikwava'ēhara'ğa ndu-vihavuhu'ga oho ipojykahetehava pype yvyakotyva'ea pype jukapyra rekoa herogwovo ipype.

Cristo'ga ki a'e te ga omano ojipeji gwekoa tuhē heka'voguka. Nomanoa'jaa'javi ga. Nurā ojipeji gahoa yvaga pype. Ndohoa'jaa'javi ga.

²⁶ Jypya Cristo'ga nomanoi a'ero. Aerẽ ga nomanoa'jaa'javi. A'ereki ojipeji ga omano. Mba-pava koty ga jijukaukari omanomo ojipeji tamombo pa hete ji yvyakotyve'ga ndekote'varuhua ģa hugwi javo. Nahã hahyro ga pe ojipeji.

²⁷ Yvyakotyve'ga ti tomano ojipeji. Omanorẽ po ti ģa tojipiuka Tupana'ga pe nehẽ. A'ero po ti ga ei ģandeaporoġitapyryva pe ģandeaporoġitate'varuhua pe nehẽ no.

²⁸ Yvyakotyve'ga javijitehe Cristo'ga manoi ojipeji. Onhikwava'ẽ ga ojijukauka. Nahã ga herekoi he'yjuhuve'ga ndekote'varuhua ojihe omanorame ģa ndepyga. Aerẽ po ti ga rura'javi ojipiukara'java yvya koty nehẽ. Uhura'javame po ti ga nomanoa'javi ģa ndepyga nehẽ. Nde'ia'javi po ti ga nehẽ: “Kiro po ti ji manoi imombo ģandekote'varuhua ģa hugwi.” A'ea rũi po ti ga ei nehẽ. Uhura'javame yvya koty po ti ga togweroho ģa ojupi yvagi pe ģa pokoga nehẽ – kiroki ģa opota hete garura uhu po ti ga nehẽ javo.

10

Cristo'ga omombo pa hete ģandekote'varuhua avuirama

¹ Okorame Moisésva'ea rembikwatijara rupi israelitas'ģa okwaha xunhi aerẽ po ti pyry hete nehẽ javo. Ga ndokwahapavi reki aerẽva'ea pyryva'ea. Ano nanani ģa heruri Tupana'ga pe mbatepyryva jukapyra okovo Moisésva'ea remimombe'ua rupi. Jukapyra nomombyryvi tuhẽ reki ģandeaporoġita. Nonoġatui ġapy'a no.

² Po jukapyra omombyry, a'ero po ģa ndojukaa'jaa'javi te hamo. Po jukapyra omombyry,

a'ero po ġa ei hamo: “Nihenonha'javi nhande nhanderekote'varuhua. A'ereki jukapyra nhande mbopiro'y jugwi avuirama,” e po ġa hamo.

A'ea rŭi reki ġa ei.

³ A'ereki ano nanani herurame mbatepyryva jukapyra ġa okwahava'java'ja okote'varuhuagwera.

⁴ A'ereki touros rekoa reka'voga bodes rekoa reka'voga pavēi nomomborukari aherekote'varuhua ahe hugwi. A'iti a.

⁵ Nurã uhurame yvya koty Cristo'ga ei Tupana'ga pe:

“Mbatepyryva jukapyra imbuhuteheva'ea reheve nde nderepotari.

Nurã nde japoi jira'oa ji ve ji mongovo vyakotyva'eramo.

⁶ Nerenhimohehema'javi nde mbatepyryva imbokaipyra rehe imbuhuteheva'ea rehe no

– kiroki a'ea ġa ojuka tomombo ti ga nhanderekote'varuhua javo.

⁷ Nurã ji ei nde ve jiruvihavuhuhetea pe: Agwa ji ami.

Ajo ji avo yvya koty tako ti nenhi'iġa rupi javo.

Nahã nerembikwatijarukara ji mombe'ui imamanipyra pype livro pype,” ei Cristo'ga Tupana'ga pe.

⁸ Nahã Cristo'ga ei: “Nderepotari nde jukapyra mbatepyryva mbokaipyra no imbuhuteheva'ea no ojipea imbuhuteheva'ea no – kiroki a'ea ġa ojuka tomombo ti Tupana'ga nhanderekote'varuhua javo,” ei Cristo'ga Tupana'ga pe. “A'ea nhaporemō nde nderepotari

enhimohema'jave'yma hehe.” A'ea Cristo'ga ei imbuhutehea pe ojipea pe no – kiroki a'ea pe Moisésva'ea rembikwatijara e'i pemondo ti Tupana'ga pe javo.

⁹ Kirē ga ei gwuvihavuhuhete'ga pe: “Agwa ji ami. Ajo ji avo yvya koty tako ti nenhi'iga rupi javo,” ei Cristo'ga Tupana'ga pe.

A'ea erame ga ei: “Ndatekwava'javi Moisésva'ea rembikwatijara rehe – perope omombe'u mbat-epyriva jukapyra. Kiro ji vyvakotyve'ga mongoi Tupana'ga nhi'ipyahua rupi. A'ea Tupana'ga ipotari.” A'ea Cristo'ga ei o'erame Tupana'ga pe tako ti ji nenhi'iga rupi javo.

¹⁰ Okovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi Jesus Cristo'ga jijukaukari omanomo imombo nhanderekote'varuhua nhande hugwi. Nahā ga nhande mombyryvi avuirama toko ti ġa Tupana'gareheva'ero avuirama javo. Ndojijukaukara'jara'javi ga. Ojipeji ga jijukaukari.

¹¹ Ymyahū ikwava'ēhara'ġa ami oporavykyavo ikwava'eġa Tupana'ga pe mbatepyryva jukapyra ikwava'ēva'eġa. Kotihītihī ġa ami ikwava'eġa imbokaita ġwiġwia jipi tomombo ti Tupana'ga israelitas'ġa ndekote'varuhua javo. Emo mbatepyryva kwava'eġa nomomborukari tuhē reki ġandekote'varuhua ġa hugwi.

¹² Cristo'ga ki a'e te ojijukaukarirē ga apygi Tupana'ga pyri gajohukoty rūi okovo huvihavamo. Ga ndojijukaukara'jara'javi. Ojipeji ga jijukaukari onhikwava'eġa tamombo pa hete ti ji vyvakotyve'ġa ndekote'varuhua ġa hugwi javo. A'ero gamanopypagwera jate pyry Tupana'ga

pe vyvakotyve'ġa nhaporemō imomborukari okote'varuhua Jesus'ga pe okojirame.

¹³ “Aerē po ti Tupana'ga imombigukari nhiarōe'ŷve'ġa popoakara ġa mongovo nhinhi'ġa rupi nehē,” ei Jesus'ga oapyga Tupana'ga pyri.

¹⁴ Ojipeji ga jujukaukari Tupana'ga remimo'ēhara'ġa ndeaporoġita mombyrypava avuirama inoġatuavo ġapy'a. Nahā ga ġa pokogi imombopava ġandekote'varuhua ġa hugwi.

¹⁵ A'ea Tupana'ga ra'uva ikwahavukari nhande ve no imombe'urame Tupana'ga nhi'ġa javo. E'i na'ē:

¹⁶ “Tupana'ga e'i:

‘Aerē ipyahuva'ea rehe po ti ji nhi'ġi israelitas'ġa pe nehē,’ ei Tupana'ga.

‘Nhinhi'ġa po ti ji imongi ġapy'a pe.

A'ero po ti ġa hendukatupotari nhinhi'ġa okovo pota hupi nehē.

Ga'akaġi pe po ti ji inoġi nhinhi'ġa

nahanahā peko katu ti javo ġa pe,’ ei Tupana'ga,” e'i Tupana'ga ra'uva.

¹⁷ Aerē i'ei:

“‘Nahenonha'javi po ti ji avuirama ġandekote'varuhua ġapyryve'yama reheve ikwahapava'jave'yama nehē,’ ei Tupana'ga,” e'i Tupana'ga ra'uva.

¹⁸ Tupana'ga imombopaheteukari nhanderekote'varuhua ikwahava'jave'yama Jesus'ga manoro ġwaramo. Nurāro ġwaramo ndatekwava'javi mbatepyryva jukaa'java rehe. Ndatekwava'javi Jesus'ga manoa'java rehe no. A'ereki ojipeji omanomo ga omombo pa nhanderekote'varuhua nhande hugwi.

Xanhi'ĩ ti Tupana'ga pe nhanenhimomiranama

¹⁹ Oreirũ, oro'e ore. Pyry hete Tupana'ga pe nhande nhi'igi ga pe kiro Jesus'ga gwekoa reka'vogukaro ġwaramo omanomo nhande repyga.

²⁰ Ymyahũ ikwava'ẽhara'ġa nduvihavuhu'ga tehe ga kwavi ogwovo hovapiahava cortina aherovai ogwovo ipojoykahetehava pype. Pea Tupana'ga opojoyka hete ojive. Ikwava'ẽhara'ġa nduvihavuhu'ga tehe oho ipype taho ti Tupana'ga rovai pyteri pe nhinhi'igã ga pe javo. Tegwete ojipe'ġa hohava hovapiahava aherovai Tupana'ga pyri. Nurã ġa nonhi'igi Tupana'ga pe pevo.

Nhande ki a'e te xanhi'ĩ Tupana'ga pe kiro Jesus'ga manoro ġwaramo nhande repyga okovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi. Avuirama Jesus'ga oko. Nurã avuirama po ti nhande nhi'igi Tupana'ga pe nehẽ.

²¹ Jesus'ga ko ikwava'ẽhara'ġa nduvihavuhu'ga Tupana'ga pe. Ga ko nhanderuvihavuhete'ga no Tupana'gareheve'ġa ndepiakatuavo nhande repiakatuavo nhande mongomongovo onhi'igã rupi.

²² Nurã ti xanhi'ĩ Tupana'ga pe ga mboheteavo. Tiandereaporogita katu ti xako ti Tupana'ga reaporogita rehe jate nhanenhi'igame ga pe. Xajiko hete tuhẽ ti ga rehe tianerendu ti ga javo.

Ymyahũ ikwava'ẽhara'ġa gwypygwypyi mbat-epyrva jukapyra rekoa ġa ndehe timombyry ġa javo. Ikwava'ẽhara'ġa ġa hei yhya pyvõ no timombyry ġa javo.

Na jitehe ojjukaukaro ġwaramo gwekoa reka'voguka Cristo'ga imombori

nhanderekote'varuhua nhande hugwi imombyryva nhandereaporogita inogatuavo nhandepy'a. Nurã nhande piro'yro avuirama nhanderekote'varuhua hugwi. Nahã ti nhandekokatuavo xanhiĩ Tupana'ga pe.

²³ Xanhimombe'upigyme ti ojohupe. Xa'e ti: Okovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi Jesus'ga omano nhanderepyga imomboa nhanderekote'varuhua nhande hugwi nhande mongovo Tupana'ga pyri. A'ero po ti nhande ruvi ga pyri avuirama nhanenhi'iga ga pe a'ero nehẽ. A'ea ti xa'e ojohupe nhandejikohetepige'yma ga rehe. A'ereki Tupana'ga nopiriani onhi'iga. Ga e'i: "Aerẽ po ti ji pe mbopiro'yukari pendekote'varuhua hugwi. A'ero po ti pe nduri pejiupa avuirama ji pyri nehẽ," ei ga.

²⁴ Tiandereaporogita katu ti nhandejogwehe. Xa'e ti ojohupe: Xanhoarõ hete ti nhandejopokokatuavo.

²⁵ Xanhimono'ono'ombigyme ti. Xanhimono'õ ti Tupana'ga nhi'iga renduva. Jara'ga nonhimono'oğa'javi Tupana'ga nhi'iga renduve'yma. Ga ja rũi ti xako. Nambegwei po ti Jesus'ga nhandepojkaharete'ga rura'javi nehẽ ta'e ti ji ga pe gandeaporogita rehe javo. Nurã koji'i ti xanhombohoryory jipi Tupana'ga pyryva mombe'gwovo ojohupe nhandejikoheteavo ga rehe.

²⁶ Tikwaha nhande a'itituhẽva'ea Cristo'ga mombe'ua nhanderekote'varuhua mombohara'ga mombe'ua. Ikwahavirẽ po nhande ndiakote'varuhuai hamo. Po nhande xako te'varuhu aha jipi, a'ero nimombohavi nhanderekote'varuhua pe. A'ereki ahã nhande ve

ojipe'ga nhanderekote'varuhua mombohara'ga jijukaukahara'ga.

27 Ahaname nhanderekote'varuhua mombohavamo nhande kyhyji avuirama javo: Aerē po ti Tupana'ga ei nhande ve nehē: “Pendeaporogita ko pehoagwama tata pype.” A'ea po ti ga ei onhi-monha'ngavo nhande rehe nehē. Hahy hete po ti nhande ve tata pype avuirama a'ero nehē. Nahā po ti ga oarōe'ỹve'ga moka'nhymbavi nehē.

28 Ymyahū israelita'ga rekoeymame Moisésva'ea rembikwatijara rupi ite'varuhu ga pe. A'ereki Moisésva'ea rembikwatijara rehe ga ndokoi. Garekote'varuhua kwahavame ga ei: “Ndokoi ga aherembikwatijara rupi. Oko te'varuhu ga a'ero. Ore ga repiagi.” Po doisve'ga ei a'ea, po trēsve'ga ei, a'ero ganduvihava'ga ga jukai. Ndoporogwetygi ga ga ymyahū.

29 Agwamo po ti ite'varuhuhetero ojipe'ga pe kaitu nehē ga erame: “Ndajikogi ji Cristo'ga rehe. Ndakoi po ti ji ganhi'iga rupi nehē. Ga ko Tupana'ga ra'yra'ga rūi.” Po ga ei a'ea, a'ero po ti ite'varuhuhetero ga pe nehē. A'ereki ga ombotegwete Tupana'ga ra'yra'ga.

Omano Cristo'ga heka'voguka gwekoa okovo Tupana'ga nhi'ĩpyahua rupi imomboavyakotyve'ga ndekote'varuhua ga hugwi. Nahā ga ga mombyryvi tonhiĩ ti ga Tupana'ga pe javo. Po akoja'ga ite'varuhuve'ga pyryvamo Cristo'ga manoro gwaramo ga pe. Po ga aerē e'i: “Ndikwahyi reki ji rehe gamanoa. Omano tehe reki ga,” e po ga. Po ga ei a'ea, a'ero po ti ite'varuhuhetero ga pe nehē.

Tupana'ga ra'uva okwahavuka Cristo'ga pyryva ga pe ga pokoga novĩa. Emo ojikopotare'ymame Cristo'ga rehe ga Tupana'ga ra'uva mbotegwetei. A'ero po ti ite'varuhuhetero ga pe nehẽ.

³⁰ Tikwaha hete nhande Tupana'ga. Gaha e'i:

“Jihi po ti ajipy ġa ndehe nehẽ.

Ga ndekote'varuhurame po ti ji ikwepygi ġandekote'varuhua nehẽ ikwahavuka hahyva'ea ġa pe nehẽ,” ei ga.

Onhi'igã'javame ga ei:

“Jihi po ti amondo hahyva'ea jijiheve'ġa pe nehẽ ġa ndekote'varuhurame,” ei Tupana'ga nhandepojkaharete'ga.

Na tuhẽ po ti nhande ve nhande rekote'varuhurame nehẽ.

³¹ Tupana'ga ko avuiramave'ga. Ga imondorame hahyva'ea nhande ve ite'varuhuhetero nhande ve a'ero.

³² Pekwahava'ja ti ymyaĩva'ea. Ymyaĩ Tupana'ga okwahavuka Cristo'ga pe me. Ga ga kwahavukarirẽ pe me pejiko pe ga rehe. A'ea rupi penhimomirana pe ojipe'ġa imondorame hahyheteva'ea pe me. Ndapejikopigi pe ga rehe penhimboitavo hahyrame pe me.

³³ Cristo'ga arõe'ÿve'ġa pe mbotegwetei he'yive'ġa ndovaki pe nderekomemuamo imondovo hahyva'ea pe me pejikoga ġwaramo Cristo'ga rehe. Aerẽ ojipe'ġa pe ġa te'varuhuro imondovo hahyva'ea ġa pe. Hahyrame ġa pe pe jikoty'ari ġa pavẽi ġa pokoga. A'ero hahyramo pe me no.

34 Peoporogwety pe cadeiapypeve'ğa no. Tupana'ga arõe'ÿve'ğa ға mongi ipype. A'ereki Tupana'ga arõe'ÿve'ğa ndopotari ға jikogame Tupana'ga rehe. Ojipe'ğa ipyhygaharame ojive pembatera pe hugwi pe napendoryndorypigi reki. A'ea rupi pe ei: “Orogwereco ore pyryva'ea yvagi pe. Koji'i pyry yvagipeva'ea yvyakotyva'ea hohe. Yvagipeva'ea niymyani. Ndopavi,” pe'e pe ikwahava.

35 Nurã ti tapejikopigi Tupana'ga rehe. Pe jikohetero ғwaramo pо ti Tupana'ga imbuhuri ikwepykava pyryva'ea pe me nehẽ.

36 Penhimomirana ti a'ero ga nhi'ïpo'ruavo Tupana'ga nopiriani ғwembi'eagwera jawo. A'ero jate ti ga imombyryvi pe me pe nderogwovo pe mongovo avuirama yvagi pe ojipyri nehẽ.

37 A'ereki Tupana'ga rembikwatijarukara e'i:
 “ ‘Aere'ï po ti ga ruri nehẽ
 – kiroki ga pe ға e'i ga po ti uhu nehẽ jawo.
 Nambegwei po ti ga ruri nehẽ,' ei Tupana'ga,” e'i ikwatijaripyra.

38 “ ‘Nane'ymi po ti nhiremimombyryve'ğa jikogi ji rehe okovo jipi,' ei Tupana'ga.

‘A'ero po ti ға ndekoi ji pyri avuirama nehẽ.
 Po ғambyteripeve'ğa ndojikoga'javi ji rehe ojipe'avo ji hugwi ojipe'ğa pojihuva ғwaramo,
 a'ero po ti ji ndajiroryvi ға ndehe nehẽ,' ei Tupana'ga,” e'i ikwatijaripyra.

39 Kiroki ға ojipe'ğa pojihu ojipe'avo Tupana'ga hugwi ojikoge'yma ga rehe – ғahã po ti oho hahyva'ea ruvihava pype opytavo avuirama oka'nhymbava nehẽ.

Nhande ki a'e te, ġa ja rũi nhande xako. Ojipe'ġa ja nhande xako. Ojikohetero ġwaramo Tupana'ġa rehe po ti ġa ndekoi avuirama ga pyri nehẽ. Ga ja tuhẽ nhande rekoi nhandejikoga ga rehe.

11

Ymyahũva'ea ojiko hete Tupana'ga rehe

¹ Nhandejikoga ġwaramo Tupana'ga rehe nhande ei: Nahanahã po ti Tupana'ga imombyryvi nhande ve nehẽ. Ndihepiapavi ve Tupana'ga remimombyryva nhande ve. Emo Tupana'ga nopiriani ġwembi'eagwera. Nurã po ti nhande hepiapavi garemimombyryva nehẽ, xa'e nhande ikwahaheteavo. Ndirojijyi nhande nhanenhi'ĩġa heroviaheteavo.

² Israelitas'ġa nemboypya nhaneremboypya jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Tupana'ga ei ahe mombe'gwovo hako: “Pyry hete ġa ojikoga ji rehe,” ei ga hako.

³ Nhandejikogame Cristo'ga rehe nhande ei ikwahava: Ymyahũ Tupana'ga oapo yvya yvaga reheve javo jupe hako. A'ero yvya ojihu yvaga pavẽi hako. Mbatara rũi ga oapo yvagamo vyvaramo no. A'ereki ganhi'ĩġa rupi te oko. A'ero jate jipiukari nhande ve, xa'e nhande.

⁴ Ymyahũ ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Abelva'ea heruri imbuhuteheva'ea Tupana'ga pe hako. Nurã Abelva'ea remimbuhuteheva'ea koji'i pyry Caimva'ea remimbuhuteheva'ea hohe Tupana'ga pe. Abelva'ea jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Tupana'ga ei: “Pyry hete Abel'ga imbuhua ji ve,” ei ga.

Abelva'ea jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Abelva'ea mombe'ua ikwahavukari aġwamo vehevi nhande ve ahe ja ti pejiko Tupana'ga rehe javo. Nahā Abelva'ea mombe'ua ikwahavukari nhande ve ahe manoheterē. Nurā nhande ei: Pyry nhande jikogi Tupana'ga rehe Abelva'ea ja.

⁵ Ymyahū ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Enoque'ga nomanoi. A'ereki Tupana'ga gwerojiupiripe ga rerogwovo yvagi pe ga momanoukare'yma. Nurā yvyakotyve'ġa ndohepiaga'javi ga rekaramē. Ohoa renonde Enoque'ga Tupana'ga mbohoryvi ojikoga ġwaramo ga rehe. Tupana'ga rembikwatijarukara e'i a'ea rehe.

⁶ Kiroki ga ndojikogi Tupana'ga rehe – ga rehe Tupana'ga ndohoryva'javi. Kiroki ga onhi'ĩ pota Tupana'ga pe tomombyry ti ga ji ve javo – gaha ti togwerovia hete, Tupana'ga okoji okovo jiruvihavuhetero javo. Ojipeva'ea po ti ga togwerovia javo: “A'itituhēva'ea rehe Tupana'ga nhi'iġi ahe mbojikoga ojihe. Kiroki ġa okwaha pota hete Tupana'ga – ġa pe Tupana'ga imombyryvi.” A'ea ti ga te'i ojikheteavo Tupana'ga rehe – kiroki ga onhi'ĩ pota Tupana'ga pe tomombyry ti ga ji ve javo.

⁷ Ymyahū ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Noéva'ea Tupana'ga rendukatui Tupana'ga omomoranduvame. Tupana'ga ei ahe ve: “Nahanahā po ti ite'varuhuro pe me yvya koty nehē. Okyrahivuhu po ti pe me nehē. Pe ndapehepiagi ve nava'ea,” ei Tupana'ga Noéva'ea pe.

Henduvame Noéva'ea heroviahetei Tupana'ga nhi'iġa. Nurā ahe japoi yhara ruvihavuhua. “Tonhinhamba ti nhirembirekohēa, jira'yra'ġa,

nhikunhamembyra'ğa ipype ji pavêi xamanoyme ti yhya pype javo,” ei ahe.

He'yjuhuva'ea vvyakotyva'ea ndojikogi Tupana'ga rehe heroviare'yma ganhi'îga. Noéva'ea ki a'e te ojiko hete Tupana'ga rehe. Nurã Tupana'ga ei Noéva'ea pe: “Ndepyry hete nde ejikoga ji rehe,” ei ga. Nahã Noéva'ea imboukwahavukari vvyakotyva'ea rekote'varuhua reki.

⁸ Ymyahũ ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Abraãova'ea Tupana'ga rendukatui ga erame: “Eji-jyi ti egwyrã hugwi. Eheja ti eje'yja'ğa. Haji-heve'ğa gwyrã pe ti eho,” ei Tupana'ga Abraãova'ea pe.

Ga renduvame Abraãova'ea hoi a'ero okovo ganhi'îga rupi ogwovo ogwyrã hugwi mome tuvi ġagwyrã javo ikwahave'yma. Ahe vahemame hajiheva'ea gwyrã pe Tupana'ga ei hepiuka ahe ve: “Arove'ğa gwyrã ti ji imondoi nde ve nehẽ,” ei Tupana'ga Abraãova'ea pe.

⁹ Ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe, pevo Abraãova'ea herojijyjijyi tendas gwuhava imohimohina pevova'ea gwyrã pe. A'ereki Tupana'ga e'i: “Arove'ğa gwyrã ti ji imondoi nde ve nehẽ,” ei Tupana'ga ahe ve.

Pevova'ea gwyrã pe ahe herojijyjijyi tendas imohimohina hajiheva'ero. A'ereki ahe ndog-werekoi ve ogwyrã pevo. Na jitehe pevova'ea gwyrã pe jitehe aherakykwepoharava'ea herojijyjijyi tendas imohimohina Isaqueva'ea Jacóva'ea pavêi nhaneramonhava'ea. A'ereki Abraãova'ea ra'yrava'ea pe Isaqueva'ea pe Tupana'ga ei no: “Arove'ğa gwyrã ti ji imondoi nde ve nehẽ,” ei

Tupana'ga Isaqueva'ea pe. Aerẽ a'ea jitehe ga e'i Isaqueva'ea ra'yrava'ea pe Jacóva'ea pe.

¹⁰ Ojiko Abraãova'ea Tupana'ga rehe herojijyji-jyita. A'ereki ahe e'i oyvyteri pe: “Tupana'ga ojapyaka na'ẽ cidade rehe nahanahã ti ji japokatui nehẽ javo. Ndopavi po ti Tupana'ga rembiapoa cidade yvagi pe nehẽ.” A'ea ahe ei ogwovo pota pevo tapyta ti ji ipype yvagipeva'ea pype nehẽ javo.

¹¹⁻¹² Ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Sarava'ea tuhẽ ahe ra'yramo. Ahe ra'yramo okoa'jave'ymame yvyvo oxava'ero ġwaramo. Ymya Abraãova'ea ndata'yra'javi oxava'ehetero ġwaramo Sarava'ea rembirekova'ea. A'ea rupi vehevi ahe ra'yramo Sarava'ea pe. A'ereki Tupana'ga Sarava'ea mbota'yruka Abraãova'ea pe. A'ereki ahe ojiko hete ga rehe ga rerovia ga erame ahe ve: “Aerẽ po ti nde eja'yra'ga mbo'ari nehẽ,” ei ga ahe ve.

Sarava'ea gwa'yrava'ea mbo'ari a'ero Abraãova'ea ra'yrava'ea. Aerẽ he'yjuhu Abraãova'ea rakykwepohara'ġa. Jaytata'ia he'yjuhu yvagi pe. Na jitehe aherakykwepohara'ġa he'yjuhu jaytata'ia ja. He'yjuhu y'ytĩġa hay'iuhuva'ea ypihua ruvihavuhua rembeyvyriva'ea. Nhande nimo'embavi reki y'ytĩġa hay'iuhuva'ea maramomi he'yjuhua javo. A'ereki he'yjuhu hete. Na jitehe nhande nimo'embavi Abraãova'ea rakykwepohara'ġa. A'ereki ġa he'yjuhu hete y'ytĩġa ja hay'iuhuva'ea ja.

¹³ Ymyahũ ojikoga Tupana'ga rehe ahe omanomba: Sarava'ea, Abraãova'ea, Isaqueva'ea,

Jacóva'ea. Ndopyhygi ve ahe yvya – kiroki a'ea pe Tupana'ga ei ahe ve avove'ga gwyrá ti ji imondoí nde ve nehẽ javo. Opapavipe ahe. Tupana'ga eagwera ahe ve ndohoi ve japiavo. Ahe e'i pa reki: “Aerẽ po ti ga imbuhuri tuhẽ nhande ve nehẽ. A'ereki ga e'i nhande ve nahanahã po ti ji pe pokokatui nehẽ javo. Nahã ga ega'ei nhande ve,” ei ahe. A'ea ahe epavi ga reroviaheteavo omanombavame ojikohteavo ga rehe gworygworyvamo ganhi'iga rehe ojive. Ojipeva'ea pe ahe ei javo: “Gagwyrípeve'ga ja rũi ko nhande. Avova'ea rũi ko nhande,” ei ahe. “A'ereki vyakotyva'ea ko nhandegwyrá rũi,” ei ahe.

¹⁴ Kiroki ga e'i a'ea – ga okwahavuka ojeaporogita. A'ero ganenduhara'ga ei: “Hajiheva'ea ga opota hete ojive a'ero yvya,” ei ga.

¹⁵ Po Abraãova'ea aherakykwepoharava'ea pavẽi ojivy pota ogwyrúeri pe, a'ero po ahe ojivyrípe ogwovo ogwyrúeri pe gwe'yjava'ea pyri.

¹⁶ Ndojivypotari ahe reki. A'ereki ahe e'i: “Koji'i nhande tipota hajiheva'ea – kiroki a'ea koji'i pyry hete nhandegwyrúera hohe avova'ea hohe no. Yvagipeva'ea nhande tipota,” e'i pa ahe.

Nurã Tupana'ga poyjahetero ahe rehe javo: “Ji ko ganduvihavuhetero ganemimbohete Haramo.” A'ea Tupana'ga ei gworyvamo ahe rehe imboavujikwepava cidade ahe ve yvagi pe.

¹⁷ Ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe Abraãova'ea Isaqueva'ea jukai gwerevi. A'ereki Tupana'ga e'i Abraãova'ea pe: “Ejuka ti eja'yra'ga Isaque'ga ga

kwava'eğa ji ve ikwava'êhava rehe.” A'ea Tupana'ga ei Abraãova'ea pe. A'ereki ga e'i oyvyteri pe tahepia ji Abraão'ga remiarôhetea ji rehe javo.

Ymyaĩ Tupana'ga e'i jipe Abraãova'ea pe: “Aerê po ti ji imombyryvi nde ve nehê. He'yjuhu po ti nderakykwepohara'ğa nehê,” ei Tupana'ga ahe ve.

Ojipeji ahera'yrava'ea! A'ea vehevi ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Abraãova'ea Isaqueva'ea jukai gwerevi.

¹⁸ Ojipea pe Tupana'ga e'i jipe Abraãova'ea pe: “Isaque'ga rakykwepohara'ğa jate po ti oko nderakykwepoharamo nehê,” ei Tupana'ga ahe ve.

¹⁹ A'ea Abraãova'ea ikwahava'javi javo: “Tupana'ga pe nonhimimiva'ea. A'ereki ga ipopoaka. Nurã po ti ga Isaque'ga mbogwerava'javi nehê ga manorê. He'yjuhu po ti jirakykwepohara'ğa a'ero nehê,” ei Abraãova'ea.

Na tuhenha'ja reki. A'ereki Tupana'ga ndojukaukari reki ahe ve. A'ero Abraãova'ea ei: “Kiro po ti Isaque'ga ruva'javi ji pyri nehê!” A'ea ahe ei ahe rerogwovo ġwonga pe. Nurã nhande ei: Isaqueva'ea mombe'ua ko okwerava'jave'ga mombe'ua ja.

²⁰ Aerê ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Isaqueva'ea imombyryvi gwa'yrava'ea pe memei Jacóva'ea pe Esaúva'ea pe no o'erame: “Nahanahã ti Tupana'ga tomombyry pe me nehê.” A'ea Isaqueva'ea ei gwa'yrava'ea pe.

²¹ Aerê ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Jacóva'ea imombyryvi Joséva'ea ra'yrava'ea pe memei ġwymyminova'ea pe o'erame: “Nahanahã ti Tupana'ga tomombyry pe me nehê.” A'ea Jacóva'ea ei Joséva'ea ra'yrava'ea pe omanoa

renonde. Nanime ahe Tupana'ga mbohetei ndepyrý hete nde javo ojikoga ve yvyra rehe onhova'apyna.

²² Aerē ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Joséva'ea ei omanoa renonde: “Ji manorē po ti pe hoi avo hugwi Egitopeve'ġa gwyra hugwi upa nehē. A'ea rupi ti peroho nhikaġagwera pejupi.” A'ea Joséva'ea ei oje'yjava'ea pe Israelva'ea rakykwepoharava'ea pe.

²³ Ymyahũ ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Moisésva'ea yembora Moisésva'ea mimi ahapo'ria pavēi ahe arirē. A'ereki Faraóva'ea Egitopeva'ea ruvihavava'ea e'i ojipyryva'ea pe: “Pejuka ti israelitas'ġa nda'yra'ġa akwaimbae'ġa ġa arame,” ei Faraóva'ea.

Moisésva'ea re'yjava'ea ko Israelva'ea rakykwepoharamo israelitasramo. Ahe ndokyhyji reki Faraóva'ea hugwi Moisésva'ea yembora ahapo'ria pavēi gwa'yrava'ea mima. A'ereki ahe e'i: “Ikatu hete nhandera'yra'ga Moisés'ga.” A'ea ahe ei gwa'yrava'ea mima trēs jahya mondovo.

²⁴ Ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Moisésva'ea ei oyvuakaramo: “Te'ia'javyme ti ġa ji ve: ‘Nde ko Faraó'ga ra'yrahēa ra'yra Egitopevehēa ra'yra.’ A'ea ti ġa te'ia'javyme ji ve,” ei Moisésva'ea.

²⁵ “Te'i ti ġa ji ve kiro: ‘Nde ko israelitas'ġa nda'yra Tupana'ga remimo'ēhara'ġa nda'yra.’ A'ea ti ġa te'i,” ei Moisésva'ea.

“Egitopeve'ġa imondoi hahyva'ea israelitas'ġa pe jipi. A'ero po ti ji israelitas'ġa pokogi nehē. Hahy po ti ji ve a'ero nehē no. Hahyva'ea ko koji'i pyry ji ve kiro Faraó'ġa mbatera rerekoa hohe avuiramarũiva'ea hohe,” ei Moisésva'ea. “Po

Egitopeve'ġa pyri ji pytai jigwojigwovo toryvi pe herekovo ikatuva'ea jijive, a'ero mara'ngu po ti jipohia Tupana'ga hugwi jirekote'varuhuavo nehē? Ndakote'varuhupotari ji,” ei Moisésva'ea.

²⁶ “Tupana'ga e'i: ‘Aerē ti ji imombyryhetei israealitas'ġa pe ġanduvihavuhuhete'ga mondovo ġa pyri nehē ġa pokoguka.’ A'ea Tupana'ga ei,” ei Moisésva'ea. “A'ea ji heroviahetei garura pota ga ti omombyry ji ve nehē javo,” ei Moisésva'ea. “Hahy po ti ji ve nehē ji ruvame jire'yja'ġa pyri ga mbuhua,” ei ahe. “Hahyva'ea ko koji'i pyry reki ji ve Egitopeve'ġa mbaterateuhua rerekoa hohe,” ei Moisésva'ea.

²⁷ Ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Moisésva'ea hejari Egitopeve'ġa gwyrá ogwovo. Ndokyhyji ahe Faraóva'ea hugwi Egitopeva'ea ruvihavuhuva'ea hugwi ahe nhimonha'ngaheterame. Onhimomirana Moisésva'ea opohire'yma Tupana'ga hugwi ogwovo. A'ereki ahe ojiko hete Tupana'ga rehe ndaha'oive'ga rehe ga kwahaheteavo. Ahe ga kwahahetero ġwaramo Tupana'ga ahe monhimomiranami.

²⁸ Ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Moisésva'ea japoi toryva Páscoa ti'u ti a'ea rupi javo. Ahe hypypyjukari ovelha ra'yrypya rekoa israelitasva'ea pe porta rembeyvyrá rehe. Israelitasva'ea pe ahe ei: “Aerē po ti Tupana'ga kwavi Egitopeve'ġa nda'yrypyve'ġa jukauka ojipyryve'ga pe yvagipeve'ga pe nehē. Po ti ga hepiagi jukapyra rekoa penonga rehe nehē, a'ero po ti ga ndojukaukari penda'yrypyve'ġa nehē,” ei Moisésva'ea. Nahā Moisésva'ea israelitasva'ea mbo'ei ojikoga Tupana'ga rehe okovo Tupana'ga nhi'igá rupi.

29 Ymyahũ ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe israelitasva'ea hokatupavi ypiahua rahava mar Vermelho rahava. Opyvo ahe hokatui aherovai yvya pikaġa ġwaramo. A'ereki Tupana'ga omboja'o yhya ahe ve. Egitopeva'ea reki ohopotarame otypvy ypy pe he'yjuhuva'ea. A'ereki Tupana'ga omonhovatĩ'ja yhya ahe rehe.

30 Ymyahũ ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe israelitasva'ea hoahoi cidade atimatimana Jericó atimatimana ogwyrarũiva'ea. Sete dias israelitasva'ea hoi nhatimatimana. Nurã cidade rokairungava Jericó rokairungava i'ari ahe ve ahe jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe.

31 Ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe kunhangwerava'ea Raabeva'ea akwaimbae'ġa upaharava'ea nomanoi Jericó pe hokairungava arame. A'ereki ahe onhinondeepiaharava'ea mboapygi israelitasva'ea mboapygi ahe rurame ojipyri torohepia nhimi ndegwyrava. Raabeva'ea ahe mimi ġwonga pe a'ero Jericópeva'ea hugwi tomanoyme ti ġa javo. Nurã Tupana'ga nomoka'nhymi Raabeva'ea momanoukare'yma. Hokairungava arame he'yjuhuva'ea Jericópeva'ea manoi ojikoge'ỹva'ea Tupana'ga rehe.

32 Jarava'ea po ti ji namombe'upavi nehẽ. A'ereki ahe he'yjuhu ymyahũva'ea - kiroki ahe ojiko hete Tupana'ga rehe. Nurã po ti ji namombe'ui Gideãova'ea, Baraqueva'ea, Sansãova'ea, Jeftéva'ea, Daviva'ea, Samuelva'ea, Tupana'ga nhi'ġa mombe'uharava'ea no. Nomombe'upavi po ti ji Tupana'gareheva'ea ahe re'yjuhuro ġwaramo.

³³ Ymyahũ ahe jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Tupana'ga ahe pokogi. Nurã jarava'ea huvihavava'ea gwyriveva'ea monhambavi ahe apitipitiavo.

Jarava'ea rekokatui ojipeva'ea pokokatuavo ahe mongomongovo Tupana'ga nhi'iġa rupi.

Jarava'ea pe Tupana'ga ei amombyry po ti ji pe me nehẽ javo. A'ereki ahe ojiko ga rehe. Tupana'ga nopiriani onhi'iġa.

Jarava'ea pokoga Tupana'ga imbojurutyvi ja'gwara'java'ea leões to'uyme ti jireheve'ġa javo.

³⁴ Jarava'ea pokoga Tupana'ga imombigukari tatauhua popoakara. Nomanoi ahe ipype a'ero ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe.

Jarava'ea ojiheva'ea Tupana'ga ndojukaukari ojipeva'ea pe ahe ahe jukapotarame haimbejovaiva'ea pyvõ itakyhea'javuhuva'ea pyvõ.

Jarava'ea popoakare'ymame Tupana'ga ahe mbopopoakari. A'ereki ahe ojiko ga rehe.

Ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe jarava'ea ndokyhyji otavuka ogwyriveva'earũiva'ea pe soldadosva'ea pe ahe monhana he'yjuhuva'ea monhana.

³⁵ Kunhangwerava'ea jikogi Tupana'ga rehe gwa'yrava'ea manorame. Nurã Tupana'ga ahera'yrava'ea mbogwerava'javi ahe mondoa'java ahe'yembora pe.

Nahã ymyahũ Tupana'gareheva'ea rekopavi ojikoheteavo Tupana'ga rehe gwe'yjuhuro hako. Emo ymyahũ jarava'ea pe hahy hete reki ahe jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe hako. He'yjuhu ahe no.

Jarava'ea pe Tupana'ga arõe'ÿva'ea imondoi hahyva'ea ahera'oa moatãhava pyvõ ika'mbika'mbiga ahekağa pepohi ti Tupana'ga hugwi javo. “Pe pohirame Tupana'ga hugwi po ti ore ndopojukai nehẽ,” ei Tupana'ga arõe'ÿva'ea Tupana'gareheva'ea pe.

A'ero Tupana'gareheva'ea ei reki: “Ndoropohiri tuhẽ po ti ore Tupana'ga hugwi nehẽ. Pe ore jukarẽ po ti Tupana'ga ore mbogwerava'javi ore rerogwovo yvagi pe nehẽ ore mongovo avuirama ojipyri nehẽ,” ei ahe. “Koji'i pyry hete ore ve ore-hoa yvagi pe Tupana'ga pyri oreruva hohe yvya koty.” A'ea ahe ei opohire'yma Tupana'ga hugwi omanomo.

³⁶ Jarava'ea pe hahyhetero no ahe jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe. Okote'varuhuva'ea ahe rerekomemui ahe mbotegweteavo ahe mondohondohoga ipira apopyra pyvõ ahe kwaekwa itanhuramuhũa pyvõ no ahe momboa cadeia pype no.

³⁷ Tupana'gareheva'ea jukavo okote'varuhuva'ea imombomombori ita ahe rehe. Yvakytihavuhua pyvõ serrote pyvõ okote'varuhuva'ea Tupana'gareheva'ea rovaja'rogi ahe jukavo.

Toko te'varuhu ti Tupana'gareheve'ğa javo okote'varuhuva'ea ahe mbo'epotari ite'varuhua rehe.

Haimbejovaiva'ea pyvõ itakyhea'javuhuva'ea pyvõ okote'varuhuva'ea Tupana'gareheva'ea jukai.

Tupana'gareheva'ea ndukatujuhu herojijyji-jyita ojipejipea pe. A'ereki okote'varuhuva'ea

omondomondo ahe ojihugwi. Mbiara pira ko Tupana'gareheva'ea piramo ovelhas pira. Bodes pira ahepiramo no. Ndogwerekoi tuhē ahe mbatera. Ite'varuhu hete okote'varuhuva'ea ahe ve imondomondovo hahyheteva'ea ahe ve.

³⁸ Nahā okote'varuhuva'ea rekote'varuhui ahe ve pe jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe javo ahe ve. Po nduvi okote'varuhuva'ea Tupana'gareheva'ea pyri hamo gareheva'ea pyryhetero ġwaramo. Okote'varuhuva'ea ote'varuhuro ġwaramo ahe ve Tupana'gareheva'ea herojijyjijyi ogwoogwovo ongae'yi me vytyruhu pe no. Nduvi ahe onga pe. Ita kwaruhua pype ahe ruvi yvya kwaruhua pype no nhaneronga javo jupe.

³⁹ Ahe mombe'gwovo Tupana'ga ei: “Pyry hete jireheve'ġa nhaporemō ojikheteavo ġwaramo ji rehe ojipe'ġa te'varuhurame ġa pe,” ei Tupana'ga.

Ymyahū ahe manoe'ymame Tupana'ga ei ahe ve: “Aerē po ti ji imombyryvi pe me pepokohara'ga mondovo pe pyri nehē.” A'ea Tupana'ga ekatui ahe ve ojiheva'ea pe ymyahū hako.

Ahe manorame Tupana'ga nomombyrypavi ve ahe ve. A'ereki ga nomondoi ve ahepokohara'ga Cristo'ga yvya koty. A'ero Cristo'ga nomanoi ve ahe ve. Nomombori ve ga aherekote'varuhua. Ndogwerohoi ve ga ahe Tupana'ga pyri. Na tuhē Tupana'ga nomombyrypavi ve ymyahūva'ea pe ahe manorame.

⁴⁰ A'ereki ga gwerohouka pota ymyahūva'ea ojipyri nhande rerohoukaramē jate ojipyri. Nahā koji'i pyryvamo nhande ve. Tupana'ga po ti omombyry hete ymyahūva'ea nhande mombyryheterame yvagi pe nehē.

12

Tupana'ga onhi'igahy nhande ve toko katu ti ga javo

¹ Xako pa ti ahe ja Tupana'ga nhi'iga rupi nhanenhimomiranama ikwahava'java aherea-poroğita. A'ereki ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe he'yjuhuva'ea ymyahüva'ea okwahavuka nhande ve nahanahã ore orojiko Tupana'ga rehe javo. Nurã nhandekovo Tupana'ga nhi'iga rupi xapohi pa ti ojipeva'ea hugwi - kiroki a'ea nianemongoukari Tupana'ga nhi'iga rupi. Xajipokwaha nhande nhanderekote'varuhua rehe nhandepohipotare'ymame jugwi. A'ero nhanderekote'varuhuro ġwaramo nhande ndiakokatui ganhi'iga rupi. Nurã xapohi hete tuhẽ ti nhanderekote'varuhua hugwi. Xanhimomirana ti a'ero javo: Ganhi'iga rupi ti xako ga ero ġwaramo.

² Xajapyaka katu ti Jesus'ga rehe. Gaha nhande mbojiko Tupana'ga rehe ikwehe. Nane'ymi ga nhande pokogi pejiko hete ti avuirama Tupana'ga rehe javo. Aerẽ po ti ga rura'javi nhandererohoharamo nhande rerogwovo ojupi Tupana'ga pyri nehẽ.

Ymyahüve'ğa ojuka ojipe'ğa yva rehe ġa mbotegweteavo peko te'varuhu pe javo. Ombotegwetea Jesus'ga ikwahavi a'ero yvyakotyve'ğa omondorame yva rehe. Nonhimboahivi ga reki ġa pe. Ga nhimomiranami yva rehe onhimondouka ġa pe javo: “Na hahyro ji ve yva rehe,” ei Jesus'ga. “Ako pota hete ji Tupana'ga nhi'iga rupi nhimanomo yvyakotyve'ğa ndepyga

imomboia ġandekote'varuhua ġa hugwi nehẽ. Aerẽ po ti ji roryhetei nehẽ,” ei ga.

Jesus'ga manorẽ Tupana'ga ga mbogwerava'javi. Kiroġwe Jesus'ga apygi nhanderuvihavuhuhete'ga pyri Tupana'ga pyri gajohukoty rõi yvagi pe. Huvihavuhuhetero ga hoi Tupana'ga javijitehe.

³ Pemondo ti pejeaporoġita ga rehe imohina ga onhimomirana okote'varuhuve'ġa te'varuhua pe javo. Po ti pe imondoi pejeaporoġita ga rehe, a'ero po ti pe napene'õi penhimomiranama nehẽ. A'ero po ti pe ei nehẽ koji'i xajiko hete ti Tupana'ga rehe javo.

⁴ Ojuka ġa Jesus'ga okote'varuhuro ġwaramo. Ga nde'i ve pe me pe juka pota: “Tijuka ti ġa.” A'ea rõi ġa e'i pe me pe imombipotarame ġandekote'varuhua.

⁵ Pemoka'nhy po pe Tupana'ga nhi'iġa. Tonhimomirana ġa javo ga nhi'iġi pe me. Pe me ga ei jira'yra'ġa. A'ea ga okwatijaruka ahe ve hako imombe'gwovo. A'ero aherembikwatijara i'ei: “Jira'yramo ti eko hete Tupana'ga nhi'iġa rehe
ga embo'erame onhi'iġahyavo nde ve toko
katu ti ga javo.

Tanere'ouhũ ti enhiroyrõe'yma
ga ikwahavukarame nderekote'varuhua nde
ve.

⁶ A'ereki Tupana'ga ombo'e ġwemiarõheteve'ġa
onhi'iġahyavo ġa pe
toko katu ti ġa javo.

Ga omondo hahyva'ea ġa pe nhaporemo
jira'yra'ġa javo ġa pe.”

A'ea ikwatijara i'ei pe monhimomiranama.

7 Penhimomirana ti hendukatuavo Tupana'ga nhi'iġa ga pe mbo'erame onhi'iġahyavo pe me. A'ereki ga pe ndereko katu nhandervamo. Na tuhē. Nhandera'yra'ġa pe nhaporemo nhande xanhi'iġahy jipi ġanduvamo toko katu ti ġa javo.

8 Po Tupana'ga nonhi'iġahyi pe me pe mbo'ee'yma, a'ero pe peko gara'yra'ġarūiva'ero ojihuteheva'ero ga pe. A'ereki gwa'yra'ġa nhaporemo ga ombo'e onhi'iġahyavo ġa pe toko katu ti ġa javo.

9 Irūa ji ei pe me kiro: Nhanderuva'ġa vvyakotyve'ġa, ġahã nhande mbo'e onhi'iġahyavo nhande ve toko katu ti ġa javo. Ganhi'iġa nhande tihendu katu nhandekokatuavo. Tupana'ga ko nhandervete'ga yvagipeve'ga. Ganhi'iġa kaitu ti tihendu katu nhandekokatuavo. Po nhande ganhi'iġa rendukatui, a'ero po ti ga nhande mongoi avuirama ojipyri nehē.

10 Nhanderuva'ġa vvyakotyve'ġa, ġahã onhi'iġahy nhande voja'irame nhande mbo'eavo nhande mongovo ġwemimbotarimo nahã ko pyry a'e ji javo nhande ve.

Tupana'ga ki a'e te ipotari nhandepyryva nahã ko pyry pe me javo. “Tapyry ti ġa ji ja okokatuheteavo,” ei ga. Nurã ga nhande mbo'ei onhi'iġahyavo nhande ve imondovo hahyva'ea nhande ve toko katu ti ġa javo.

11 Ga nhi'iġahyrame nhande ve nhande mbo'eavo, nhande nianderoryroryvi te na'ē ite'varuhu ji ve kiro javo. Hahy nhande ve. Emo aerē nhande rekokatuhetei nhanenhimomiranamame jupe hendukatuavo nhanenhimbo'eavo. U katu nhandepya' a'ero.

Tihendu katu ti Tupana'ga nhi'iġa

12 Penhimbojiko hete ti Tupana'ga rehe a'ero pejoryjoryvamo ga rehe. Penhimboita ti. Pe'ji ti tako ti Tupana'ga nhi'iġa rupi javo.

13 Pemombyryva'ja ti pejeaporogita. Nane'ymi ti ga rehe jate pejiko hete. A'ero po ti pe ndekokatui nehē. A'ero pe ndepiagame po ti pembyteripeve'ga ojikokatue'ŷve'ga herojijyi ojeaporogita okovo Tupana'ga nhi'iġa rupi jate no. A'ero po ti ga ndokote'varuhua'javi nehē.

14 Penhoarō hete ti inoġatuavo pejipy'a. Pearō hete ti ojipe'ġa nhaporemō inoġatuavo ġapy'a. Peko pyry ti pejikovo Tupana'ga nhi'iġa rupi. Nduvi po ti ġa Tupana'ga pyri nehē - kiroki ġa ndokopyryvi.

15 Pejirokwa ti ikwahavuka pejohupe. Mara'ngu po pembyteripeve'ga ojikoge'yma Tupana'ga rehe? Po ga ndojikogi Tupana'ga rehe, a'ero po ti Tupana'ga nomombyryvi ga nehē. Penhi'ī ti ga pe a'ero ejiko ti Tupana'ga rehe javo. A'ero po ti ga jikogame Tupana'ga rehe Tupana'ga ga mombyryvi nehē.

Pejirokwa ti ikwahavuka pejohupe. Mara'ngu po pembyteripeve'ga Tupana'ga renoite'varuhuavo jipi igwaigwavete okoe'yma ganhi'iġa rupi. Po nahā, pembyteripeve'ga pepy'a noġatue'ymuhūi. Irovahiva'ea ombote'va mbatera oji'ja ihorame ipype. Na jitehe pembyteripeve'ga ojipe'ġa mbote'va oji'ja ganhi'īte'varuhua horame ġa'akaġi pe. Penhi'ī ti ga pe a'ero ga mbopohiruka garekote'varuhua hugwi.

16 Pejirokwa ti ikwahavuka pejohupe. Mara'ngu po okote'varuhuve'ga pembyteripeve'ga ojirekouka gwembireko'garũive'ga pe? Mara'ngu po ga ojipe'ga nembireko'ga nderekovo? Po nava'ea rehe ga ndekote'varuhui, a'ero penhiĩ ti ga pe ga mbopohiruka gandekote'varuhua hugwi.

Pejirokwa ti ikwahavuka pejohupe. Mara'ngu po ndapyryvive'ga pembyteripeve'ga ipotaheteavo yvyakotyva'ea? Ga po ndokoi yvagipeva'ea rehe Esaúva'ea ja.

Ymyahũ Esaúva'ea ko ojihuvypyva'ea hako. Okoe'yma yvagipeva'ea rehe ahe ei oirũva'ea pe Jacóva'ea pe hako: “Embuhu ji ve imboapygipyra um prato de comida ta'u ti. Ji ko ojihuvypyva'ero gwaramo nhanderuva'ga imondohetei ji ve nehẽ. Aerẽ garemimondoa po ti ji imondoi nde ve nehẽ ikwepyga imbuhuragwera ji ve nehẽ. A'ero po ti nde rekoi ojihuvypyva'ea ja. A'ero po ti nhanderuva'ga ei Tupana'ga pe nehẽ: ‘Emombyry ti Jacó'ga pe,’ e po ti ga nehẽ. Nahã po ti ga ei nde mombe'gwovo Tupana'ga pe jira'yrypy'ga ja ko Jacó'ga javo,” ei ahe.

A'ea Esaúva'ea ei jugweiheteavo gwaramo okoe'yma yvagipeva'ea rehe opo'ria remimombyryva rehe. A'ero Jacóva'ea omondo gwemimboapygipyra Esaúva'ea pe.

17 Pekwaha pe Esaúva'ea mombe'ua. Aerẽ Esaúva'ea ipotara'javi opo'ria remimombyryva novĩa. A'ereki ahepo'ria omombyryvipe Jacóva'ea pe javo. Ojehe'o ranuhũ Esaúva'ea novĩa eja'yrypyva'ero gwaramo ji ve ti emombyry javo opo'ria pe. Ahã Esaúva'ea nhi'iğagwera

rerojijihava – akoja ahenhi'igagwera Jacóva'ea pe.

¹⁸ Ymyahũ vvytyruhua arimo monte Sinai arimo Tupana'ga ikwahavukari ġwemimbotarimova'ea ikwatijaruka Moisésva'ea pe yvya koty. A'ea rupi ikai vvytyruhua tata pyvõ. Henyhunuhũ ko tata. Ypytunahi a'ero. Yvyruhua turi.

¹⁹ Jiru'a'java'ea trombeta nhi'iġi. Tupana'ga nhi'iġi. Henduvame israelitasva'ea ei Moisésva'ea pe: “Tonhi'ig'a'javyme ti Tupana'ga ore ve,” ei ahe okyhyjiavo Tupana'ga hugwi.

²⁰ “Po ti Tupana'ga nhi'iġi ore ve nehẽ, a'ero po ti ore papavi nehẽ,” ei ahe.

A'ereki Tupana'ga e'i jipe ahe ve: “Ka'gwyripeva'ea vehevi tuhuryme ti opokoge'yma vvytyruhua rehe,” ei Tupana'ga. “Po ti ipokogi hehe, a'ero ti ahe tomombo ita ka'gwyripeva'ea rehe jukavo nehẽ,” ei Tupana'ga Moisésva'ea pe.

²¹ Ahemongyhyjiheteva'ea ko aherembiepiepi-aga: vvytyruhua, tata, ypytuna, vvyruhua no, trombeta nhi'iġa no, Tupana'ga nhi'iġa no. Hepi-apavame ahe kyhyjihetei. Moisésva'ea vehevi okyhyji hete javo: “Ahyhyi hete ji jikyhyjiavo,” ei ahe ymyahũ.

Nahã ymyahũva'ea Tupana'ga kwahavi yvya koty okovo ga pavêi ga ikwahavukarame ġwemimbotarimova'ea ahe ve hako.

²² Pe me reki Tupana'ga ndoapoi ahemongyhyjiheteva'ea ikwahavukarame ġwemimbotarimova'ea pe me. Koji'i pyryhetero pe me a'ero. A'ereki pejikoga ġwaramo

Tupana'ga rehe pe pekwaha hete ga yvagipeve'ga yvagipeva'ea no pejikovo ga pavēi. Ga oko ojipea rehe vytyruhua rehe monte Sião rehe yvagi pe. Pevo cidade de Jerusalém me Tupana'ga ruvi avuiramave'ga ojipyrive'ga pyri. Ahe ndohepiapavi gapyrive'ga yvagipeve'ga. A'ereki ġa he'yjuhu hete. Ga pavēi pe ndekoi.

²³ Pekwaha pe Tupana'gareheypyve'ga. Ojatyka ġa Tupana'ga nhi'iġa renduva gworygworyvamo ga rehe. A'ereki ġandera Tupana'ga okwatijaripe yvagi pe inoġa. Nurã po ti ġa hoi yvagi pe nehē. Ga pavēi pe ndekoi.

Pekwaha pe Tupana'ga. Ga okwaha hete vyakotyve'ga javo ġa pe nhaporemo ġandeaporoġita rehe. Ga pavēi pe ndekoi.

Pekwaha pe vyakotyva'ea – kiroki ahe omano ojikheteavo Tupana'ga rehe okokatuavo. Tupana'ga omombyry ahe inoġatuavo ahepy'a. Nurã ahe hoi opoyjahetero Tupana'ga pyri onhi'iġa ga pe. Ahe pavēi pe ndekoi.

²⁴ Pekwaha pe Jesus'ga pejikovo ga pavēi. Ga ko pendepykara'ga tuhu ti ġa okovo avuirama Tupana'ga pyri onhi'iġa ga pe javo. Gaha okwahavuka Tupana'ga nhi'ipyahua omanoro ġwaramo gwekoa reka'voguka. A'ereki Jesus'ga manoa renonde Tupana'ga e'i: “Jesus'ga manoro ġwaramo po ti ji imombori vyakotyve'ga ndekote'varuhua ġa hugwi ġa mombyryva ġa jikogame ji rehe nehē,” ei Tupana'ga.

Abelva'ea jukaagwera kwahavame nhande ei Tupana'ga pe: Ehepy ti ahe. Jesus'ga jukaagwera kwahavame nhande ei: Emombo ti orerekote'varuhua ore hugwi, xa'e nhande Tu-

pana'ga pe. Jesus'ga rekoa reka'vogukara ok-wahavuka pyryheteva'ea nhanderekote'varuhua mombora. A'ea ko koji'i pyry hete Abelva'ea rekoa reka'voga rembikwahavukara hohe.

²⁵ Pehendu katu ti! Peko hete ti Tupana'ga nhi'i'ga rehe hendukatuavo. Ymyahũ Tupana'ga imombe'uukari onhi'i'ga vvyakotyva'ea pe Moisésva'ea pe. Nurã ahe imombe'umbe'ui ganhi'i'ga ymyahũva'ea pe. Ymyahũva'ea nohendukatupotari reki Tupana'ga nhi'i'ga. Ahe hendupotare'ymame Tupana'ga nhimonha'ngai ymyahũva'ea rehe. Noka'nhymi ahe hahyva'ea hugwi a'ero.

Ağwamo yvaga hugwi Tupana'ga nhi'igi nhande ve. Nurã po ti nhande kaitu niaka'nhymi hahyva'ea hugwi nehẽ nhanderekoa'jave'ymame ganhi'i'ga rupi nehẽ.

²⁶ Ymyahũ Tupana'ga imoğwyğwyhetei yvya onhi'igame vvyakotyva'ea pe. Ağwamo ga ei: “Kiro ji imombe'ui a'itituhẽva'ea. Ojipeji po ti ji imoğwyğwyhetea'javi yvya nehẽ. Ojipeji po ti ji imoğwyğwyhetei yvaga nehẽ no,” ei Tupana'ga.

²⁷ “Ojipeji po ti ji imoğwyğwymĩ,” ei ga. A'ea erame ga ei: “Kiroki a'ea oğwyğwy ji imoğwyğwymame yvya yvaga reheve nhirembiapoagwera - a'ea po ti ji hekyipavi nehẽ. Kiroki a'ea noğwyğwymĩ ji imoğwyğwymame yvya yvaga reheve - a'ea ti topyta avuirama,” ei Tupana'ga.

²⁸ A'ea erame ga ei: “Kiro pe ndekoi huvi-havamo ji pyri pejipytavo avuirama.” A'ero ga a'ea ero ğwaramo nhande ve xajiko hete ti Tupana'ga rehe tomombyry ti ga nhande ve nhande

pokoga javo. Timbohete tuhẽ ti ga nhandekovo ganhi'iga rupi ga monhimoHEMA nhande rehe a'ero. Timonhimonha'ngaukaryme ti ga.

²⁹ Omoka'nhy tata mbatera. Na jitehe Tupana'ga nhanderuvihavuhuhete'ga ġwendukatue'ỹve'ģa moka'nhymbavi.

13

Nahanahã ti timbohory Tupana'ga

¹ Nane'ymi ti pearõ hete ġa jipi - kiroki ġa ojiko Tupana'ga rehe peirũramo.

² Po penembikwahave'ỹve'ģa uhu penonga pe, a'ero ti pemboapy ġa pejipyri pendoryndoryvamo ġa ndehe jipi nehẽ. Jara'ģa omboapy ġwembikwahave'ỹve'ģa ġworyġworyvamo ġa ndehe. Ganembikwahave'ỹve'ģa oko Tupana'gapyrive'ģa reki yvagipeve'ģa reki! Ga mboapygame ġa ndokwahavi, ġa ko yvyakotyve'ģa javo.

³ Nane'ymi ti tapemoka'nhyimi cadeiapypeve'ģa imombyryva ġa pe. Po pe ndekoi cadeia pype Jesus'ga mombe'ua rehe, a'ero po pe ndoryndoryvamo ojipe'ģa imombyryvame pe me. Na jitehe ti pemombyry cadeiapypeve'ģa pe a'ero.

Nane'ymi ti tapemoka'nhyimi ojipe'ģa no ojipe'ga imondorame hahyva'ea ġa pe. Po ojipe'ga imondoi hahyva'ea pe me, a'ero po pe ndoryndoryvamo ojipe'ģa imombyryvame pe me. Na jitehe ti pemombyry ġa pe hahyrame ġa pe a'ero.

⁴ Piry pa pe nembirekoro pejogwerekokatu-avo. Pejogwereco katu tuhē ti a'ero. Pe penhimbireko'garūive'ğa nderekorame po ti Tupana'ga ei pe me nehē peko te'varuhu pe javo imondouka hahyva'ea pe me nehē.

⁵ Tapejeaporoğitate'varuhui ti pejikopavuhuavo mbatera rehe itambere'ia rehe no. Tapenhiroyrōe'yruhūi ti pejiapoa rehe ipotaruhue'yma ojipea. A'ereki ymyahū Tupana'ga e'i hako:

“Nane'yimi po ti ji pe pokogi nehē.

Ndapohiri'i'i po ti ji pe hugwi nehē,” ei Tupana'ga hako.

⁶ A'ero nhande ehetei nhandekyhyjie'yma:

“Tupana'ga ko jipokohara'ga.

Ndakyhyji po ti ji ojipe'ğa hugwi nehē

ğa imbuhupotarame hahyva'ea ji ve.”

A'ea nhande xa'e.

⁷ Tapemokan'hymi ti penduvihavava'ea – kiroki ahe omombe'u Tupana'ga nhi'iga pe me ojiko-heteavo ga rehe. Pejapyaka katu ti aherea-poroğita rehe nahā ahe rekoi omanoe'ymane omanorame javo. Ndojikopigi tuhē ahe Tupana'ga rehe. Ahe ja ti pejiko Tupana'ga rehe Jesus Cristo'ga omano nhande repyga javo.

⁸ Jesus Cristo'ga ndogwerojijyi ojeaporoğita. Ymyahū ga ndogwerojijyi ojeaporoğita. Ağwamo ga ndogwerojijyi ojeaporoğita. Aerē po ti ga ndogwerojijyi ojeaporoğita avuirama nehē no.

⁹ Taperoviapavuhui ti. Tapekoi ti ganhi'iga rupi ğa imombe'uparaparavame pe me Cristo'ga mombe'uaatyviva'ea. A'ereki ğa e'i: “Gwihā mbatete'varuhua ti ti'uyme. A'ea po ti nhande

mbote'varuhu nehẽ nhande i'urame. Gwihã mbatepyryva ti ti'u. A'ea po ti nhande mombyry nehẽ nhande i'urame. A'ero po ti nhanderea-poroğita pyry hete Tupana'ga pe nehẽ.”

Cristo'ga mombe'uaatyviva'ea ġa omombe'u javo nanongara. A'ereki mbatera nomombyryvi ġa. Na tuhẽ. Gandeaporoğita ndapyryvi Tupana'ga pe a'ero ġa jikwakovame. Tupana'ga tehe nhande mombyryvi nhanderekote'varuhua momboa. Pyry nhande nhimombyryvukari Tupana'ga pe nhandejipokoguka ga pe. A'ero jate po ti nhandereaporoğita pyryvamo ga pe nehẽ.

¹⁰ Ikwava'ẽhara'ġa okwava'ẽ mbatepyryva jukapyra jipi. Emo ġa ndogwerekoi ikwava'eğipyra ojive i'ue'yma imbokaipavame. Ereki Tupana'ga e'i ġa pe tape'ui javo. Nhande ki a'e te tireko ga – kiroki ga onhikwava'ẽ nhande repyga Jesus'ga. Ereki nhande xajikoty'a ga pavẽi.

¹¹ Ikwava'ẽhara'ġa nduvihavuhu'ga okwava'ẽ mbatepyryva jukapyra hekoa rerua ipojykahete-hava pype tenda pype. Outubroğwerĩa rupi jate ga hoi herua uma vez ano nanani. Hekoa tehe ga gwypygyypy i pojykahete-hava pype tomombo ti Tupana'ga nhanderekote'varuhua nhande hugwi javo. Ga ndo'ui akoja ra'oa. A'ereki gwuhava hugwi ga gweroho ha'oa imbokaipava a'ea gweroho israelitas'ġa ndekote'varuhua herekovo javo.

¹² Na jitehe israelitasva'ea ruhava hugwi cidade hugwi Jesus'ga nhimondoukari ojukaharava'ea pe ojijukauka tamombo ti ji yvyakotyve'ġa ndekote'varuhua ġa hugwi javo. Pevu cidade

hugwi ga manoi yvyakotyve'ğa ndepyya herekovo ġandekote'varuhua. Gwekoa reka'vogukaro ġwaramo Jesus'ga imombori ġandekote'varuhua ġa hugwi ġa mombyryva.

¹³ Israelitasva'ea Jesus'ga mondoi gwuhava hugwi cidade hugwi ga jukauka ga mbotegweteavo. Xapohi pa ti israelitas'ğa nemimbo'ea hugwi nhandere'yja'ğa nemimbo'ea hugwi a'ero ġa ndekoe'ymame Tupana'ga nhi'iġa rehe ojikoge'yma Jesus'ga rehe. Xajiko hete ti Jesus'ga rehe jate nhandekovo ganhi'iġa rupi. Po ġa imondoï hahyva'ea nhande ve nhande mbotegweteavo nhandejikoga ġwaramo ga rehe, a'ero ti xanhimomirana jupe.

¹⁴ A'ereki avuiramava'ea rūi ko nhanderuhava avo yvya koty. Yvagipeva'ea nhande ipotari cidade avuiramava'ea aerē po ti nhande ruvi ipype nehē javo.

¹⁵ Nhandejipokogukarame Jesus'ga pe, nane'ymi ti timbohete Tupana'ga jipi. Xa'e ti Tupana'ga pe: “Nhanderuvihavuhuhetero ndepyya hete nde ore ve. Ore roryroryvamo nde rehe.” Nahanahã ti xa'e ga pe ga mboheteavo nhandekovo Jesus'ga pavēi.

¹⁶ Tapemoka'nhyimi ti pejogwerekokatuavo. Pejopokopoko ti imondomondovo ojohupe pembyteripeve'ğa mbatere'ymame. A'ea Tupana'ga ipotahetei gworygworyvamo pe ndehe a'ero.

¹⁷ Pehendu katu ti penduvihava'ğa - kiroki ġa pe mbo'e Tupana'ga nhi'iġa rehe kiro. Peko ti ġanhi'iġa rupi. A'ereki ġa pe ndepia katu pe a'nguavo toko katu ti ġa javo. Aerē ti ġa tonhi-mombe'u Tupana'ga pe. Te'i ti ġa: “Nahanahã

ore ġa ndepiakatui ġa mbo'eavo nenhi'iġa rehe.” A'ea ti ġa tomombe'u katu Tupana'ga pe nehē. Nurā ti peko ġanhi'iġa rupi. A'ero po ti ġa ndoryndoryvamo pe nderekokatuavo nehē. Po pe ndapekoi ġanhi'iġa rupi ġa mbovy'are'yma ġa mbojehe'gwovo penhimbo'epotare'yma, a'ero po ti ite'varuhu pe me nehē no.

¹⁸ Tapenhi'imbigi ti Tupana'ga pe ore mombe'gwovo ga pe. Pe'ji ti ga pe: “Ēpoko ti ġa imomyryva ġa pe.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe. A'ereki ore oroko katu. A'ea ore ikwahavi a'ero oropy'a rukatua. A'ereki nane'ymi ore oroko pa pota Tupana'ga nhi'iġa rupi orokokatuavo.

¹⁹ A'e hete ji pe me: Penhi'ĩ tuhē ti Tupana'ga pe ji mombe'gwovo. A'ero nambegwei po ti ga ji mbuhurukara'javi pe pyri nehē.

Ahe e'i Tupana'ga ti tomomyry ġa javo

²⁰ Ovelhas repiakatuhara'ġa gwereko katu ġwenymbava upa. Na jitehe Jesus'ga nhande rerekokatui. Nurā nhande ei: Jesus'ga ko ojiheve'ġa ndepiakatuharete'ga nhande repiakatuharete'ga. A'ereki ga omano nhande repyga. Jypya ga reaporoġitaro tamano ti ji ġa ndepyga nehē javo. A'ero aerē ga heka'vogukari gwekoa omanomo nhande repyga okovo Tupana'ga nhi'ĩpyahua rupi namominiva'ea rupi. Kirē Tupana'ga Jesus'ga mbogwerava'javi nhandepojoykaharete'ga mbogwerava'javi. Tupana'ga ko nhandepy'a noġatuhara'ga.

²¹ Kiro ji ei ga pe tombopopoaka ti ga ġa javo. A'ero ga pe mbopopoakarama po ti pe ndekopavi garemimbotarimova'ea rupi nehē. Ga pe ji ei

topokoguka ti ga Jesus Cristo'ga pe javo. A'ero Jesus Cristo'ga pe pokogame po ti pe ndekokatui avuirama Tupana'ga monhimohema pejihe nehē. Nane'ymi ti timbohete pa Cristo'ga jipi nehē. Na tuhē! Amém!

Mbapavamo ahe okwatija hebreusva'ea pe

²² Akwatija pa ji pe me nhiirūa pe pe mbo'eavo. Pehendu katu ti a'ea a'ero. A'ereki xunhi ji akwatija ko.

²³ Amombe'u pota ji pe me nhaneirū'ga Timóteo'ga. Ga ga mohē cadeia hugwi. Mara'ngu po ti ga ua ji pyri kiro jihoa renonde pe pyri? Ga rurame po ti ji hoi ga rupi pe ndepiaga nehē.

²⁴ Kiro ji imondoukari nhinhi'íga penduvi-hava'ga pe – kiroki ga pe mbo'e Tupana'ga nhi'íga rehe. Amondouka ji nhinhi'íga pe me Tupana'ga remimo'ēhara pe nhaporemo no. Itálihugwive'ga omondouka onhi'íga pe me no.

²⁵ Kiro ji ei: Tomomyry ti Tupana'ga pe me nhaporemo.

Tupana'ga nhi'iga **New Testament in Tenharim (BR:pah:Tenharim)**

copyright © 1996 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tenharim

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tenharim [pah], Brazil

Copyright Information

© 1996, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tenharim

© 1996, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

3eb8a851-f633-5209-8712-862a9511e134